

Sreda, 22. maj 2002.

Svedok Erik Bakar

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio sudu

Početak 9.05 h

SUDIJA MEJ: Gospodine Kej, dozvolite da prvo završimo sa par administrativnih pitanja. Najpre ovo: Koliko sam razumeo, jedan od pomoćnika optuženog doneo je sekretaru Suda knjigu, koju smo spomenuli, čini mi se prošle nedelje, i sekretar je ima. Možda bih i ja mogao da je dobijem. Hvala. Naslov knjige je „Ubijanje nacije: Napad na Jugoslaviju“ („To kill a nation: The attack on Yugoslavia“) autora Majkla Parentija (Michael Parenti). Zadržaćemo je i pogledati, a naravno, tokom procesa ko god bude želeo da je spomene moći će, a moći će da bude uneta i kao dokazni predmet. Sledeće pitanje je čisto administrativne prirode. U petak mora doći do prvog pojavljivanja svedoka pred ovim sudskim većem. Ono će biti u 1.45 h i kao rezultat toga moraćemo da ovde okončamo saslušavanja u 12.15 h. I konačno, ovo se zapravo odnosi na Tužilaštvo. Gospodine Rajnefeld, trebalo bi da razgovaramo o konačnom broju svedoka koje nameravate da pozovete u ovom delu procesa. Možda bismo o tome mogli da razgovaramo ili ćemo možda saslušati argumente vezane za to sledeće nedelje zajedno sa svim drugim stvarima o kojima moramo da razgovaramo. Moramo da nađemo vreme za to. Ali dozvolite da vam kažem da na osnovu preliminarog razmišljanja o toj stvari, produžićemo stvar za još nedelju dana, do 26. jula i očekujemo da deo o Kosovu završite do tada. Jasno je da se taj deo procesa mora okončati kako bi drugi mogao da počne. Ali, kao što sam rekao, to je samo preliminarno razmišljanje i saslušaćemo argumente vezane za to.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Kej.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Samo jedno predstavljanje, časni Sude. Pored gospodine Tapušковиća sedi gospođa Mira Tapušковиć. Ona je njegov asistent za unakrsno ispitivanje i radi na ovom slučaju kao prijatelj Suda.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite, gospodine Rajnefeld.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ako dopuštate, nastavljamo sa doktorom Bakarom (Baccard). Doktore Bakar, juče sam propustio da vas pitam o zaključcima vašeg izveštaja sa strane 15 tog dokumenta, i mislim da sam vas pitao o tome koji su zaključci u 1.4.3. Molio bih vas da se vratimo na 1.4.4, zatvor u Dubravi. Vrlo kratko, jer izveštaj sam za sebe govori i nadam se da će blagovremeno biti označen kao dokazni predmet. Hoću samo da nam pojasnite, ako možete molim vas, zaključke u vezi sa brojem autopsija kao i da li su identifikacije o njima bile pozitivne. Možete li da nam kažete nešto o tome?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Prema autopsijama koje je izvršio španski forenzički tim, bilo ih je 97, a u vreme kada su autopsije okončane došlo se do zaključka da je reč o 42 osobe.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste mogli da utvrdite starost žrtava i njihov pol?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Što se tiče starosti, žrtve su bile od 18 do 60 godina starosti, a svi su bili muškarci.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U vašem izveštaju se takođe navode uzroci smrti. Šta možete da nam kažete o tome, da li su ili ne to bile prostrelne rane u ovim slučajevima i u kom procentu?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: 37% ovih slučajeva bili su sa prostrelnim ranama, a 40% preminulo je usled eksplozije.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vraćajući se na slučaj Izbice (Izbica) 1.4.5, razumeo sam da je tu radio francuski tim forenzičara na 139 grobova. Da li je to tačno?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Već ste nam govorili o nekim dodatnim forenzičkim podacima dobijenim sa video trake. Da li možete da nam navedete gospodine Bakar, na osnovu ispitivanja i nekih drugih informacija, koliko je tela bilo obuhvaćeno u ovom posebnom incidentu?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Broj ekshumiranih grobova je bio 139. Što se tiče broja žrtava koje su mogle da se vide na video trakama, to je teško odrediti, ali s obzirom na informacije koje smo dobili na osnovu svedočenja, postalo mi je jasno da je u pitanju 127 osoba.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li možete da nam navedete, od onog što ste videli, šta je bio očigledan uzrok smrti u većini ovih slučajeva sa video snimka? Koliko sam ja razumeo, niste mogli da izvedete autopsije na svim telima jer su neka falila.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. S obzirom na ograničenosti ovog metoda, uzrok smrti nije mogao da se utvrdi za svaki slučaj. Ono o čemu smo mogli da govorimo jeste kompatibilnost sa ovim ili onim uzrokom smrti. Ozlede koje su mogle da se vide na video snimcima nisu se pojavljivale na svim telima već samo na nekima od njih, a na nekim telima su bile rane koje su sličile ranama prouzrokovanim vatrenim oružjem.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dakle, u svim ovim izveštajima koji su sabrani u ovim registratorima, a koji čine izvorni materijal za vaš izveštaj, fotografije ili video snimci deo su izvornog materijala koji ste vi koristili. Drugim rečima, postoje fotografije kojima Sud raspolaze, a koje takođe predstavljaju osnovu izvornog materijala za ovaj izveštaj. Da li je to tako?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, tako je

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vraćamo se na slučaj Kačanika (Kacanik) 1.4.6. Vidim da ovde ima četiri podregistratora za Kačanik. Prvi od njih tiče se muslimanskog groblja u Dubravi (Dubrave). Vidim da je švajcarski tim izveo osam autopsija. Da li je to tačno?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, tačno je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sedam tela su muškarci i jedna žena. I svi su bili identifikovani?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li da kažete Sudu šta je bio uzrok smrti i u kom procentu?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: ...

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Mislim da nisam dobio prevod.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Uzrok smrti je bio torakalna ili abdominalna povreda vatrenim oružjem u 75% slučajeva. Kao što sam rekao, to predstavlja 3\4 slučajeva i u tim slučajevima uzrok smrti je bio povezan sa ranama abdomena ili grudnog koša zadobijenih hicem iz vatrenog oružja.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. U vezi sa Kotlinom (Kotlina) 1.4.6.2. vidim da je tamo bilo pojedinačnih autopsija. Da li je to tačno?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li da nam kažete bilo šta u vezi sa starošću i polom žrtava koje su bile identifikovane?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Što se tiče pola, za samo pet slučajeva imamo informacije koje smo dobili iz izveštaja o autopsiji. Što se starosti tiče 68% žrtava bile su mlađe od 40 godina.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A sada o uzroku smrti vezanom za ove osobe. Možete li da nam kažete šta je ustanovljeno da je uzrok smrti kod većine?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Većina žrtava je preminula usled eksplozije. To je bilo u 84% slučajeva. Samo je 12% umrlo od hica ispaljenog iz vatrenog oružja.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Prema vašem sećanju, da li znate gde su bila nađena tela ljudi koji su umrli usled eksplozije? To nije sadržano u delu vaših zaključaka, ali kada govorimo o Kotlini, da li znate odakle su došla pomenuta tela?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne mogu da odgovorim po sećanju. Morao bih da pogledam dokumenta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu, gospodine. Da se vratimo na Stagovo (Stagove). Vidim da je obavljeno deset autopsija u Kačaniku, opet od strane švajcarskog tima. Šta možete da nam kažete, gospodine, o polu identifikovanih žrtava i rasponu njihove starosti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Što se tiče pola žrtava koje su bile identifikovane, šest od njih su bili muškarci, četiri su bile žene, a raspon starosti je od sedam do 83 godine.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li možete da nam navedete šta je bio uzrok smrti u većini slučajeva?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: U većini slučajeva uzrok smrti je bio pripisan ranama od hitaca iz vatrenog oružja koje su pre svega nađene na grudnom košu i adbominalnom delu, a na drugom mestu bile su rane glave.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vraćamo se na mesto Vata (Vataj), vidim da je tamo bilo nekih deset žrtava čiju je autopsiju radio tim forenzičara iz Kanade, pa možete li da nam kažete nešto o polu i rasponu njihove starosti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Sve žrtve su bili muškarci od 15 do 52 godine starosti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li da nam kažete bilo šta o uzroku smrti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Uzrok smrti je bio od hitaca iz vatrenog oružja. Uglavnom u predelu abdomena, toraksa i...

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. A što se tiče ovih konkretnih tela, da li je bilo ulaznih rana s leđa za razliku od rana na prednjem delu tela?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Do sada je taj detalj ispitivan u svakom izveštaju, a ulazno mesto bilo je s leđa u 37% slučajeva.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala, gospodine, a sada da se vratimo ponovo na Stagovo, prethodnu oblast. Opet da se vratimo na lokaciju ulaznih rana na tim telima. Možete li da nam date procenat ulaznih rana nađenih sa leđne strane?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. U Stagovu, položaj ulaznih rana bio je u oblasti leđa u 89% slučajeva.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: 89%. Razumem. Vraćamo se ako možemo na 1.4.7. na oblast Mala Kruša (Krusha e Vogel). Tamo su bile oko četiri žrtve nad kojima je izvršena autopsija od strane britanskih forenzičara i prema mom saznanju to je bila jedna žena i tri muškarca. Jedan maloletnik i troje odraslih. Da li je to tačno?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, tačno je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: 1.4.8. Padalište (Padalishte). Španski forenzički tim izvršio je autopsije nad porodicom Imeraj (Imeraj). Da li je to tačno?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, tačno je. Sve zajedno bilo je 18 žrtava.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li da nam kažete nešto o polu i starosti tih žrtava?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Mogu. 11 žrtava su bili muškarci, sedam su bile žene, a od njih, dve trećine su bile mlađe od 40 godina.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koji je bio procenat umrlih od rana zadobijenih vatrenim oružjem?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: 83%.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vraćamo se na Račak, 1.4.9. Nad koliko žrtava je u Prištini bila obavljena autopsija.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ukupno na 40 žrtava je obavljena autopsija u Prištini. 16 njih bilo je autopsirano pre dolaska finskog ekspertskeg tima patologa.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ko je ranije obavio autopsije, da li znate?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Identitet tih veštaka nalazi se u mom izveštaju. To je bio tim forenzičkih stručnjaka iz Jugoslavije uz pomoć dva forenzička specijalista iz Belorusije.

SUDIJA KVON: Gospodine Rajnefeld, možemo li se na trenutak vratiti na 1.4.7. na Malu Krušu? U izjavi stoji da se „nije mogao utvrditi uzrok smrti zbog stanja posmrtnih ostataka“. Mogu li da čujem neko objašnjenje u vezi s tim?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Svakako, časni Sude. Gospodine, u vašim zaključcima stoji nešto o stanju posmrtnih ostataka. Šta nam možete reći o stanju posmrtnih ostataka i o tome što stoji u vašem izveštaju što vas je sprečilo da utvrdite uzrok smrti? Šta vas je to tačno sprečilo?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, mogu. Leševi su bili u velikoj meri oštećeni. Bili su skeleti, delimično spaljeni i to je britanske veštake sprečilo da utvrde uzrok smrti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači, činjenica da su ti leševi izgoreli i skeleti vama nije dozvolila da stvorite neko mišljenje o tome?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne, jer radilo se o delovima tela, o fragmentima leševa.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sada da se vratimo na Račak. Uzrok smrti u većini slučajeva od tih 40 leševa, da li ste li uspjeli da utvrdite šta je bio uzrok smrti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Uzrok smrti je utvrđen. Radi se o ranama od projektila iz vatrenog oružja.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Za koji postotak žrtava to vredi? Da li su sve smrti uzrokovane vatrenim oružjem?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Sve žrtve izgubile su život od rana iz vatrenog oružja.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A sada idemo na 1.4.10, na Gornja Sudimlja (Studime e Eperme). Ako sam dobro shvatio francuski tim sudskih istražitelja tamo je ekshumirao i izvršio autopsiju na 93 tela?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li nam možete nešto reći o polu ili starosti žrtava?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kada je reč o polu, bilo je 87 muškaraca i šest žena. Više od 75% žrtava bilo je mlađe od 50 godina.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li Sudu dati vaše mišljenje o uzroku smrti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kada je reč o uzroku smrti, 97% ljudi izgubilo je život od rana iz vatrenog oružja.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li nam možete reći sa kakve udaljenosti su ti ljudi ubijeni? Da li je to bilo iz blizine ili iz daljine?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kada je reč o daljini iz koje je pucao, ja to lično nisam mogao da potvrdim i mogao sam samo da ponovim ono što su rekle moje kolege, profesor Lekont (Lecomte) i doktor Forhauer (Vorhauer) i prema njihovim zaključcima pucao je iz blizine, iako nisu mogli biti precizniji u tom pogledu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je bilo slučajeva da su ulazne rane nanete sa leđne strane tela?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Prema informacijama, fotografijama i dokumentima koji su sadržani u izveštaju, u 43% slučajeva rane su bile na stražnjem delu tela, u 23% slučajeva sa prednje strane tela.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Idemo sada na vaše zaključke iz paragrafa 1.4.11, slučaj Suva Reka. Ako sam ja dobro shvatio, tamo je britanski tim sudskih istražitelja izvršio šest autopsija.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li nam možete reći za neke od žrtava koje su identifikovane šta je bio uzrok smrti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Za žrtvu koja je identifikovana kao Faton Beriša (Faton Berisha), on je poginuo od rane iz vatrenog oružja u predelu grudnog koša. Kad je reč o Fatimi Beriša (Fatime Berisha), ona je izgubila život od rane na glavi iz vatrenog oružja. A kada je reč o četvoro neidentifikovanih žrtava koje su bile pomešane zajedno u vreći za posmrtno ostatke, za njih se nije mogao utvrditi uzrok smrti.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pretpostavljam da je odgovor na moje pitanje već sadržan u vašem odgovoru. Da li je postojao razlog zbog kojeg se nije mogao utvrditi uzrok smrti za te četiri žrtve? Da li je to zato što su njihovi posmrtni ostaci bili pomešani ili je postojao neki drugih razlog?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Vaš zaključak je tačan. Činjenica da ne postoji dijagnoza uzroka smrti proizlazi iz toga što su tela bila u visokom stadijumu raspadanja i zapravo se radilo o jednoj punoj vreći kostiju.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, ja bih predložio na usvajanje izveštaj doktora Bakara kao naš sledeći dokazni predmet.

sekretar: Časni Sude, samo jedno objašnjenje. Mi ćemo promeniti brojeve u ovom registratoru. Prethodni je bio dokazni predmet

Tužilaštva 160.1, sada će zapravo taj dokazni predmet biti 167, a vaš sledeći, dakle, izveštaj 168.

TUŽILAC RAJNEFELD: U skladu sa onim što sam naznačio i rekao juče, mi ćemo dostaviti jedan indeks sadržaja. U vezi sa ovim ja sam pripremio još jednu dodatnu stranicu za registrator Meja (Meje), imamo sve zajedno tri registratora u ovom slučaju. Jedan nije juče pomenut, to je Ćirez (Qirez), odnosno opština Srbica i mislim da bi to isto tako trebalo sada obraditi. Ja ću postaviti nekoliko pitanja u vezi s tim doktoru Bakar. Stranica je broj devet od sveukupno devet stranica, mislim da ste juče dobili stranice od jedan do osam. I to će biti zadnje područje glavnog ispitivanja doktora Bakara. Jesu li registratori u vezi sa Srbicom podeljeni? Hvala. Vi ste sada dali broj gospođo sekretaru za registrator Meja, a jesmo li dobili broj i za registrator Srbica? Moliću da se da broj i ovom registratoru, registratoru Srbica, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Je li to jedan od ovih koji su tu poređani ili jedan sad potpuno drugačiji?

TUŽILAC RAJNEFELD: Ne, to je jedan registrator na kojem se još uvek radilo juče i on je sada završen. Međutim, taj registrator je takođe bio naveden u sadržaju. Mi samo nismo fizički te registratore juče dostavili. Svi ovi registratori su obelodanjeni u februaru i amikusima i optuženom, a on se odnosi samo na povrede nastale usled seksualnog zlostavljanja.

SUDIJA MEJ: Da li imamo ovde registrator ili je to samo kopija?

TUŽILAC RAJNEFELD: Radi se o kopijama. Oprostite, bilo je reči o registratoru Ćirez, ne Srbica.

sekretar: Časni Sude, ovaj dokazni predmet će dobiti broj 169.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Doktore Bakar, tokom 1999. godine, vi ste bili odgovorni za sve autopsije koje su vršene

pod vašim nadzorom uključujući i francusku sudsku misiju 2. i 3. jula 1999. godine u Ćirezu. Dominik Lekont (Dominique Leconte), profesor Dominik Lekont je vodio tu misiju.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne, žao mi je, to nije slučaj. Ja nisam bio 1999. godine odgovoran za autopsije koje je vodila francuska misija.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dobro, prilikom pregleda autopsija koje su vršile razne organizacije na Kosovu, da li je jedna od lokacija bila i Ćirez i da li je tamo bilo osam ženskih tela koja su pronađena u tri bunara. Sećate li se toga?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Mislite li na misiju koja je vođena godine 2000. ili 1999. godine?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: 1999.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: 1999. godine ja nisam učestvovao u autopsijama koje su vođene na tom lokalitetu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Doktore, postoji jedan obdukcij-ski izveštaj koji je sastavio francuski tim zajedno sa fotografijama raznih leševa. Ako bi se vas zamolilo da ukratko pređete, radi se o vrlo kratkom izveštaju, svega pet stranica sa fotografijama, da li biste vi mogli Sudu dati mišljenje o tome? Dakle, možda kasnije ove nedelje, ukoliko bi vas Sud u tom smislu zamolio da date svoje mišljenje, da li biste bili u stanju da to učinite i potvrdite da je to zaista konzistentno sa opservacijama koje ste prethodno izneli?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Oprostite, ali ne razumem pitanje, o kakvim opservacijama je reč?

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, mislim da nam svedok u ovom pogledu ne može pomoći. Mislim da ćete morati da pozovete nekog drugog svedoka za to ili da revidirate vašu poziciju u vezi s time. Nemojte time opterećivati ovog svedoka.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, ja sam se nadao da možda, budući da je svedok ovde, ako bi Sud dozvolio i ako je svedok zaista u

mogućnosti da dâ mišljenje pre nego što to ode, to možda ne bi bilo loše.

SUDIJA MEJ: Čini nam se da će to biti dosta teško, ali videćemo kasnije kakav ćemo stav zauzeti.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Hoćemo li onda povući dokazni predmet?

SUDIJA MEJ: Da, neka se povuče. Molim vas neka se ovaj dokazni predmet precrta zajedno sa brojem koji mu je dodeljen, a ja vraćam ove kopije.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, časni Sude, ovim se završava i moje glavno ispitivanje doktora Bakara. Naravno, ukoliko se drugačije ne odluči po ovoj molbi kasnije.

SUDIJA KVON: Samo trenutak. Ja bih želeo da čujem objašnjenje koncepta minimalnog broja žrtava o kojima je bilo reči u 1.3.4.1.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Gospodine Bakar, čuli ste pitanje sudije Kvona. Molim vas, o kom broju se radilo, o kom paragrafu, 1.3.4.1.?

SUDIJA KVON: Da, 1.3.4.1.

TUŽILAC RAJNEFELD: Pokušavam da to pronađem.

SUDIJA KVON: Na stranici broj 10.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da, doktore Bakar, na stranici 10 vašeg izveštaja pri dnu stranice vi govorite o minimalnom broju žrtava i takođe pominjete izmešane, skeletonizovane delove tela. Možete li nam reći kako ste došli do minimalnog broja žrtava u svrhu sastavljanja ovog izveštaja? Kako ste tome pristupili? Naime, kada ste se susreli sa ovim izmešanim delovima tela koji ste metod primenili? Da li razumete moje pitanje?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, u potpunosti. Reč je o problemu pred kojim, s kojim se vrlo često suočavaju specijalisti sudske medicine i patolozi. Vrlo često, naime, pred nama su uništeni i pomešani delovi tela i vrlo je teško identifikovati ne samo pojedince, već i utvrditi koliki je broj pojedinaca jer se može dogoditi da nađemo samo jedan deo, recimo desne ruke i jedan deo leve ruke, te ta dva dela tela mogu pripadati jednoj te istoj osobi, ili dvema različitim osobama. Tu onda pomaže antropolog. Oni nam, naime, pomažu u sastavljanju tih delova tela. Međutim, postoji rizik da se proceni veći broj. Prema tome, da bismo se zaštitili, mi procenjujemo broj žrtava na minimalni broj žrtava, dakle broj ispod kojeg se ne može ići. Na primer, radi se o kostima gde postoji samo jedna i onda se tako utvrđuje taj minimalni broj žrtava. To je jedan posao koji obavlja uglavnom antropolog kada se suočava sa velikim brojem oštećenih i pomešanih delova tela.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dakle, vi se štitite od moguće greške i zato se odlučujete za najmanji mogući broj. Da li je to ono što mislite pod minimalni broj žrtava, naime da postoji mogućnost da ih je više, ali ne postoji mogućnost da ih je manje?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Upravo tako.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, doktore Bakar, završio sam sa svojim pitanjima. Hvala, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što pređemo na pitanja, samo da ostane zapisano u vezi sa ovim što sam juče tražio, ovde je vaša odluka od 4. januara 2002. godine i tačka E piše: „Trenutačno stanje objavljivanja dokaznog materijala u skladu sa pravilom 66(A) Pravilnika uključuje i nužni prevod na jezik optuženog.“ Prema tome, vi ste doneli odluku da dobijam materijale prevedene na moj jezik. Moja jučeranja primedba nije bila da li je nešto obelodanjeno, nego da nije obelodanjeno na jeziku koji ste vi propisali da mi mora biti obelodanjeno. A kad mi nešto nije obelodanjeno

u skladu s pravilima, onda je isto kao da uopšte i nije obelodanjeno. A povezujem sa ovim svedokom koji ukazuje na greške koje je sam ustanovio, na diskrepance, razlike i tako dalje. Prema tome, u celoj ovoj stvari uskraćena je mogućnost da stručnjaci koji meni pomažu pogledaju materijale na osnovu kojih je zaključivao svedok, na osnovu kojih je pronalazio greške i tako dalje, i tako dalje. Ovo kažem...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Koji dokumenti nisu objavljeni na BHS-u?

TUŽILAC RAJNEFELD: Sav ovaj materijal objavljen je na engleskom. Radi se o dokaznim predmetima i prema mom shvatanju, čak ni izveštaj ne mora biti objavljen na BHS-u kao što ne treba na BHS-u da budu objavljeni ni dokazni predmeti. Ovi materijali ne podležu odredbi koja traži prevod na jezik optuženog, ali mi smo iz kurtozije dostavili izveštaj doktora Bakara na BHS-u. Kako ja shvatam pravila, ona ne zahtevaju da se dokazni predmeti, odnosno dokumentacija ove vrste objavljuje na jeziku optuženog. Ja tako tumačim Pravilnik. Kao što sam rekao, sve je objavljeno u ovom sadašnjem obliku još u februaru.

SUDIJA MEJ: Ne želimo da trošimo vreme svedoka na ovo. Izveštaj jeste objavljen na BHS-u, prema tome, to postoji, mi ćemo revidirati pozicije u odnosu na objavljivanje dokaznog materijala kada za to dođe vreme. Gospodine Miloševiću, želite li da postavite pitanje ovom svedoku na osnovu njegovog izveštaja?

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, svakako. Gospodine Bakar, šta podrazumevate pod izvorima forenzičkih informacija?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Što se tiče izvora informacija koje sam koristio za sastavljanje ovog izveštaja, na njih sam podsetio juče, a nalazi se na stranici broj devet mog izveštaja. Reč je

o izveštajima s obdukcija i ekspertizama antropologa, a koje su sastavljene od strane mojih kolega koji su pregledali lice mesta i što je predmet ovog dokumenta. Takođe, izvori su i izveštaji sa mesta zločina koji su napravljeni u istom kontekstu. Takođe sam se pozivao i na fotografije koje su snimljene za vreme autopsija, a isto tako i fotografije mesta zločina. U slučaju Izbice imao sam još jedan dodatni dokument, spomenutu video traku i fotografije koje su s te video trake skinute.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ja nisam stručnjak, ja moram da postavim i neka pitanja koja će vama možda izgledati suviše pojednostavljena, ali ja bih hteo da ih postavim zato što smatram da razjašnjavaju situaciju o kojoj vi svedočite. Dakle, pitanje je vezano za ovo prvo koje ste sada objasnili. Da li je potrebno da ti izvori forenzičkih informacija, dakle da te sve forenzičke informacije postoje pre početka obdukcije ove koje ste nabrojali, koje nije sama obdukcija, s obzirom da to može vršiti uticaj na stav lica koje vrši obdukciju mrtvog tela?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nisam baš razumeo pitanje. Da li biste ga mogli preformulisati?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitao sam da li taj zbir forenzičkih informacija koje ste nabrojali treba da budu raspoložive pre nego što se pristupi obdukciji. Da li treba da postoje te, kako bih rekao, informacije koje se uključuju u ukupnu analizu pre nego što se pristupi obdukciji ili ne?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ti izvori informacija su se zasnivali na autopsijama koje su sprovedi međunarodni eksperti koji su radili na licu mesta. Dakle, ovi izvori informacija, odnosno izveštaji i fotografije koje su snimljene za vreme obdukcija su rezultat obdukcije. Dakle, to nije postojalo pre nego što se pristupilo obdukciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To sam želeo da ustanovim. Znači, vi pre obdukcija niste imali nikakve podatke koje ste kao povod za vršenje tih obdukcija mogli da koristite ili kao neku smernicu, rekao bih. Dakle, nikakve podatke niste imali pre?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Lista dokumenata koju sam koristio za ovaj izveštaj, analize i sinteze izričito navodi na stranici devet koji su to elementi. Ja nisam nikakve druge elemente imao na raspolaganju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li vojna ili civilna odeća određuje status lica u oružanim sukobima na ratom zahvaćenom prostoru ili pak status određuje aktivnost lica koje nosi, upotrebljava oružje, ubija ljude i tako dalje?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Na to pitanje ne mogu odgovoriti. Ono nije iz moje oblasti. Ja sam imao pristup dokumentima i nekim fotografijama, o tome je bilo reči u nekim izveštajima, ja sam to sistematski proučavao kako bih te informacije izneo pred Sud. Na Sudu je kasnije da interpretira te informacije. Dakle, nije na meni kao specijalisti sudske medicine da u tom smislu radim bilo kakve intervencije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali vi se osvrćete u vašem izveštaju, tačka 1.1. na taj aspekt stvari.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, svakako. Radi se o kriterijima koji su, kao što sam rekao, bili sistematski proučavani u izveštaju. Međutim, nikakvo tumačenje pred mene nije izneto o značenju prisutnosti, odnosno odsutnosti nekog komada odeće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi se ne smatrate kompetentnim da uopšte cenite da li status lica određuje odeća ili oružje ili njihovo ponašanje?

SUDIJA MEJ: Svedok je na to pitanje odgovorio. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zbog čega su izjave svedoka sastavni deo izveštaja o obdukcijama i antropološkim ekspertizama?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Neki svedoci, a reč je konkretno o lekarima, dali su dodatna objašnjenja, vrlo interesantna objašnjenja i u nekim retkim slučajevima i to je tako navedeno u izveštaju.

Kada su informacija medicinsko-sudske prirode iznesene u takvim izjavama, ja sam to uzeo na znanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači kad govorite o svedocima, vi isključivo govorite o informacijama sudsko-medicinske prirode koji su dali takođe stručni ljudi. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Popis dokumenata je dat za svaki slučaj u preambuli svakog izveštaja koji se odnosi na određeni lokalitet. Treba se, dakle, na to osvrnuti u svrhu vašeg pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakar, ja vas ispitujem i ne možete me upućivati da to stoji u popisu dokumenata. Ja imam popis dokumenata, vi treba da odgovorite na moje pitanje. Moje pitanje je bilo vrlo jasno. Da li pod izjavama svedoka podrazumevate isključivo forenzičke stručne nalaze vaših kolega koje ste koristili? Da ili ne?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kada je reč o izjavama svedoka koje spominjete, u pitanju je izjava jednog lekara koji je izvršio spoljni pregled mesta incidenta. Dakle, reč je o medicinskom mišljenju jednog lekara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, imate samo jedno lekarско medicinsko mišljenje kao izjavu svedoka koju ste upotreбили u svom nalazu?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Termin „witness statement“ odnosi se na izjavu svedoka lekara koji je izvršio spoljni pregled leševa na mestu incidenta. U svojim medicinskim studijama takva osoba takođe uči i sudsku medicinu i ona je vrlo značajna, vrlo vredna zbog informacija i to sudsko-medicinske prirode koje je prikupila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako se zove ta osoba?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakva je bila njena funkcija u tim istraživanjima?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja ne znam tačno koje su bile njegove funkcije, ali čini mi se da dotična osoba nije imala nikakvu konkretnu funkciju u istrazi. Ona je tamo bila. Reč je, dakle, o lekaru koji je imao tu konkretnu funkciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi upoznati sa kvalifikacijama tog svedoka s obzirom na forenzičku struku?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne, nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali ste uzeli iskaz kao iskaz forenzičara?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne, ne, nikako. To je samo jedan od elemenata koji se navodi na kraju, elementa koje sam koristio u slučaju Račak, nakon izveštaja o obdukciji koji su izvršili specijalisti sudske medicine Finske, Belorusije i Jugoslavije, različiti dokumenti su nakon toga o tom incidentu u tom smislu sastavljeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim načelno o izjavama svedoka kao delu izveštaja o obdukcijama, pa mi je pitanje bilo zbog čega je izjava svedoka sastavni deo izveštaja o obdukcijama, jedno stručno objašnjenje me je interesovalo. Na ovaj konkretan slučaj ćemo doći kasnije. Moje sledeće pitanje, gospodine Bakar, jeste da li video traka predstavlja dokaz u sudskom procesu kao i fotografije koje su napravljene sa te trake? To se odnosi na deo izveštaja 1.2, tačka 1.2. vašeg izveštaja, da vam olakšam.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude.

SUDIJA MEJ: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Mislim da je ovo nešto iz domena sudija, a ne svedoka jer pitanje je nešto gde se poziva na iznošenje mišljenja o legalnoj proceduri, mišljenje svedoka.

SUDIJA MEJ: Da, na nama je da donesemo Sud o tome. Kažite koje je vaše sledeće pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ću preći na sledeće, ali ja imam pravo u unakrsnom ispitivanju da postavljam sva pitanja koja je svedok pomenio u svom izveštaju. Ali preći ću na sledeće pitanje.

SUDIJA MEJ: To nije bilo pomenuto. Međutim, predite na sledeće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako se u izveštaju o Suvoj Reci dve antropološke ekspertize stručnjaka istog tima ne podudaraju, da li se i ostali nalozi antropologa mogu prihvatiti kao verodostojni? To vam je tačka 1.3.5.1.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Izvinjavam se, da li biste mogli da ponovite pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako se u izveštaju o Suvoj Reci dve antropološke ekspertize stručnjaka istog tima ne podudaraju, da li se i ostali nalozi antropologa mogu prihvatiti kao verodostojni?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja sam primetio protivrečnost koja je postojala u vezi sa jednim elementom izveštaja o Suvoj Reci. Međutim, to ne dovodi u pitanje ostatak izveštaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li u ratnim sukobima više učestvuju odrasle osobe mlađeg životnog doba ili odrasle osobe...

SUDIJA MEJ: To nije pitanje. Ovaj svedok je ovde da govori o patologiji, a ne o opštim pitanjima poput ovog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok je forenzičar, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Ne. Sud će odlučiti o tome da li bilo ko može da se bavi takvim pitanjima uopšte.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li i kako izražene truležne promene i raspadnutost leševa kao i prisustvo samo kostiju ljudskog porekla utiču na utvrđivanje broja povreda na telu i određivanje uzroka i porekla smrti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali, pitanje je i kako izražene truležne promene.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nivo truljenja jednog tela, ovo je opšti odgovor, jeste jedan dodatni problem za forenzičare u određivanju uzroka smrti. Ja možda neću sada da vam govorim o svim promenama u smislu boje i drugih promena koje mogu da donekle prekriju hematome ili modrice ili promene vezane za ono što nazivamo lažnim modricama izazvanim truljenjem. Sve te promene vezane za truljenje mogu da postave dodatne poteškoće u određivanju izvora i uzroka rane, a kasnije dolazi do progresivnog nestanka kožnih promena, što će predstavljati nove poteškoće za forenzičara koji će se na kraju naći pred skeletom. I ukoliko se te rane tiču mekog tkiva, jasno je da se neće moći izvesti zaključci o tome. Dakle, stanje tela, stanje leša je veoma bitno za određivanje uzroka smrti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, veoma bitno utiču na utvrđivanje broja povreda na telu i određivanje uzroka i porekla smrti. Tako sam vas shvatio.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To je jedna dodatna poteškoća. Međutim, postoje i drugi načini koji nam omogućavaju da se ta dodatna poteškoća prevaziđe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako je moguće da se za jednu smrtno stradalu osobu ustanovi nekoliko uzroka smrti i da li jedna osoba može prvo da umre zbog razaranja mozga, zatim zbog iskrvavljenja iz rascepa srca, a nakon toga zbog prekida trbušnog dela aorte? Vi to imate u tački 1.3.5.2.1.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Uopšteno govoreći, odgovor je da smrt nije jedna sukcesija patoloških događaja već nešto što je

izazvano kroz više istovremenih događaja. Ukoliko je pucano u osobu iz više hitaca moguće je da se izazove rana na više organa i forenzičar se može naći pred više potencijalnih uzroka smrti i zbog toga se u izveštajima o obdukciji često pominje više različitih mogućih uzroka smrti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je utvrđivanje okolnosti pod kojima je izazvana smrt posao lekara obducentata? Da li je to njihova obaveza?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne postoji obaveza sa izuzetkom jedne naučne obaveze. To je preporučeno. Međutim, ponekad se uzrok smrti ne može ustanoviti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja to postavljam u vezi sa ovom vašom tačkom 1.3.5.2.2 „Način smrti“. Dakle, pitanje je da li lekari obducenti utvrđuju okolnosti pod kojima je izazvana smrt i da li je to njihov posao i da li možete, pošto ste stručnjak, da mi kažete otkad je to njihov posao?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: U tom slučaju se radi o utvrđivanju okolnosti smrti, a ne uzroka smrti. Utvrđivanje okolnosti smrti podrazumeva, kada je to moguće, da se poznaju i drugi elementi. Konkretno govoreći, elementi vezani za uviđaj izvršen na mestu zločina, kao i utvrđivanje da je na odgovarajući način čuvana dokumentacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je to dužnost istražitelja eksperata za krvne delikte?

SUDIJA MEJ: Šta je pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitanje je da li je to dužnost istražitelja eksperata za krvne delikte?

SUDIJA MEJ: Šta da li je dužnost?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa to utvrđivanje okolnosti pod kojima je nastupila smrt? Malopre je svedok pomenuo...

SUDIJA MEJ: U redu, znači to je pitanje. Neka svedok odgovori na njega.

SVEDOK BAKAR: Obaveza eksperta je da sudiji preda najpotpunije elemente informacija. Ukoliko on može da iznese mišljenje o okolnostima smrti, on to može da učini. Naravno, u isto vreme uz sav mogući oprez koji je neophodan. Međutim, ako ima elemente informacija koje mu omogućavaju da zaključi da je možda najverovatnija hipoteza o samoubistvu, recimo, on može sasvim da se izjasni o takvoj hipotezi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na osnovu kojih parametara će patolog nakon obdukcije da izvede zaključak o tome kako razlikuje smrt koja je nastala recimo od ručnog vatrenog oružja u ratu od ubistva koje se dogodilo u nekom oružanom sukobu dve osobe ili pak od posledica nesrećnog slučaja, čak uključujući i samoopaljivanje i drugo. Znači, te različite mogućnosti. Na osnovu kojih parametara će patolog da razlikuje te različite smrti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: On će, možemo pomenuti izveštaj o Račku gde se finska ekipa stalno bavila takvim pitanjima, ali bez odgovora. U forenzičkoj praksi koja danas postoji hipoteza koju moramo da uzmemo u razmatranje i o kojoj moramo da se izjasnimo u principu jeste hipoteza o samoubistvu, o ubistvu ili nesrećnom slučaju i ja mogu možda da vam dam neke različite forenzičke elemente na osnovu kojih donosimo odluku između tih različitih hipoteza koju kasnije saopštavamo Sudu. Ne znam da li sam na taj način odgovorio na vaše pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da, hvala. Kako se kod skeletizovanih leševa razlikuju povrede kostiju nanete tupotvrdim ili oštrim predmetom za vreme života od povreda nastalih istim takvim predmetima posle smrti ili prilikom sahranjivanja? To je vezano za ovu vašu tačku 1.3.5.3.1, dakle kod skeletizovanih leševa kako se to može utvrditi?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Zaista u tom slučaju forenzičari su pred velikim poteškoćama i upravo zbog toga u nekim sluča-

jevima nisu mogli da postavje dijagnozu u vezi sa uzrokom smrti. Što se tiče prvog dela pitanja, počev od trenutka ili čak ukoliko je telo skeletizovano, ali ukoliko postoje ozlede na tom lešu, moguće je na osnovu spoljnog izgleda ili mikroskopskih rezultata tih lezija doneti zaključke o ranama zadobijenim iz vatrenog oružja ili recimo od oštrog ili tupog predmeta. To je, dakle, i dalje moguće ukoliko na kostima postoje ozlede. Naravno, ako se radi o povredama mekog tkiva, a ukoliko je leš skeletizovan u tom slučaju nije moguće doći do zaključaka i procena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se kod ugljenisanih i truležno izmenjenih leševa nakon ekshumacije može utvrditi i kako da li je dejstvo vatre na telo bilo za vreme života ili posle smrti? Povezujem to sa vašom tačkom 1.3.5.3.1., da vam olakšam odgovor na pitanje.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: 1.3.5.1.2.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1.3.5.3.1.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: U redu. Što se, dakle, tiče teškoća vezanih za ugljenisani leš rendgenska analiza omogućava da se odredi da li je bilo rane izazvane vatrenim oružjem ili ne, a zatim zavisi od nivoa ugljenisanosti. Moraju se vršiti ispitivanja rana da bi se, ako je moguće, odredilo da li su te rane zadobijene pre ili posle smrti. To zavisi od tkiva oko rane i ono omogućava ekspertima da odgovore na to pitanje, da odgovore, dakle, na pitanje da li su te rane zadobijene pre ili posle smrti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, to je moguće i kod ugljenisanih i truležno raspadnutih leševa? Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Teško je dati opšti odgovor na to pitanje. Postoje različiti stadijumi i nivoi truleži kao i ugljenisanosti. Dakle, svaki slučaj je zaseban. Međutim, sistematski se moraju sprovesti ispitivanja da bi se po mogućstvu utvrdilo, na primer, da li postoje tragovi krvarenja oko rane da bi se na osnovu toga moglo zaključiti da li je ta rana dobijena pre ili posle smrti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači na osnovu krvarenja oko rane kod ugljenisanog leša to se može utvrditi. Tako sam vas shvatio.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To je jedan od kriterijuma koji se uzimaju u obzir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li se kod skeletizovanih i truležno raspadnutih i razorenih leševa može utvrditi tačan broj strelnih i drugih povreda ili se može govoriti samo o pretpostavkama ili minimalnom broju povreda ili u tom smislu neodređenom, da tako kažem? To vezujem za ovu tačku 1.3.5.3.2.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Zaista u slučaju da delovi skeleta imaju ozlede moguće je da se utvrde takve ozlede. Međutim, najpre ćemo potceniti njihov broj jer sve povrede koje se tiču mekog tkiva koje je nestalo neće biti uzete u razmatranje. Zatim, ako imamo slučaj sa skeletom moramo da znamo da ponekad postoje ulazne, a ponekad izlazne rane, a da otvori sa obe strane mogu da se tiču jedne iste rane, jedne iste povrede. Zatim treba takođe znati da se često žrtva možda kretala u prostoru i da je možda ispružila ruku u trenutku ranjavanja tako da će možda isti metak proći kroz šaku, kroz ruku i grudni koš, a ukoliko vršimo pregled leša, mi ćemo naći tri različite rane. Dakle, iz tog razloga forenzičar u meri u kojoj je to moguće pokušava da govori o minimalnom broju ispaljenih hitaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li jedan iskusen stručnjak može bez većih problema da utvrdi ulazne i izlazne rane, prostrelne, na donjim i gornjim ekstremitetima i u čemu se sastoji teškoća pri određivanju mesta ovih rana na ekstremitetima, kako se inače navodi u izveštaju 1.3.5.3.4. „Lokacija ulazne rane“?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Problem vezan za gornje i donje ekstremitete je zaista bitan problem utoliko što će to biti dugačke kosti. Dakle, to su kosti koje su takođe i dovoljno široke i cilindričnog oblika i u tim slučajevima je teže odrediti da li je to ulazna ili izlazna rana. Ovde govorim, naravno, o skeletu, jer drugi je slučaj ukoliko postoji meko tkivo, tada imamo i druge mere na raspola-

ganju. Pošto se ovde radi o dugim kostima često je moguće da se utvrdi da li se radi o ulaznoj ili izlaznoj rani. Međutim, ponovo se radi o zasebnim različitim slučajevima i teško je imati opšti odgovor o tome. Jasno je da je mnogo teže da se utvrdi da li je nešto ulazna ili izlazna rana u slučaju takvih kostiju u odnosu, na primer, na ravne kosti ili kosti lobanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su i gde na leševima nađeni povezi za oči i ligature?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, ni u jednom slučaju se nije govorilo o povezima za oči na leševima. Postojao je jedan sporni slučaj, ali ja sam mislio da se radilo o povezu koji je stavljen na glavu tog čoveka da bi mu se vilica držala u mestu. Ponekad je to moguće učiniti da bi se sprečilo da se pokreće određeni deo tkiva i u tom slučaju u odnosu na ovo, ali na ovom lokalitetu nije se govorilo o povezima za oči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o svim vašim lokalitetima. U objašnjenju metodologije rada u Račku navodi se da se sve obdukcije mogu svrstati u tri grupe i to verifikovane, nadzirane i potpune forenzičke obdukcije i pri tome se za prve dve daje detaljno objašnjenje metodologije rada, dok za treću grupu nema detaljnog obrazloženja. Zbog čega je to tako?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ova treća grupa je grupa potpunih obdukcija koje su sproveli Finci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste naveli da je prvih 16 obdukcija izvršeno pre dolaska stručnog tima finskog. Je li tako? Ali...

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su usklađeni stručni stavovi Jugoslovena, Finaca i Belorusa i za tih 16 obdukcija ili ne?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ti izveštaji što se njih tiče ja sam imao u prilici da pročitam samo jugoslovenske i beloruske izveštaje na jednoj stranici, a to su bili odgovori na pitanja jugoslo-

venskog sudije. Nisam mogao da pročitam potpuni jugoslovenski izveštaj. Dakle, tu se radi o poređenju tih stranica sa zaključcima iz izveštaja jugoslovenskih i beloruskih stručnjaka i ja sam to uporedio sa zaključcima finških stručnjaka. Međutim, da odgovorim na vaše pitanje. To postoji, to je u aneksu mog izveštaja, jer ponekad su postojali slučajevi gde su zaključci bili različiti. Neki elementi su bili manje značajni, a drugi značajniji u vezi sa brojem ispaljenih hitaca kojima je, recimo, pogođena žrtva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li te razlike smatrate značajnim ili manje značajnim? Te o kojima govorite.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ukupno govoreći, što se tiče pitanja bitnih poput uzroka smrti, postojale su neke razlike. Po meni te razlike nisu takve da dovode u pitanje saglasnost koja je postojala između dve ili radije tri ekipe, s jedne strane finske i sa druge strane beloruske i jugoslovenske. Međutim, postojale su određene protivrečnosti i to je u aneksu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da, bitno je, kažem ovo, što kažete ne dovode, dakle, u pitanje tu saglasnost te razlike o kojima govorite. Tako sam vas razumeo.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nisam sasvim tako hteo da kažem. Rekao sam da sam ja imao jednu stranicu sa zaključcima u vezi sa elementima i zaključcima koji su veoma jednostavni i sumarni u vezi sa uzrokom smrti i o pitanju da li su to rane zadobijene pre ili posle smrti. Što se tiče uzroka smrti, nema razlike u zaključcima ta dva tima, finskog sa jedne i jugoslovensko-beloruskog sa druge strane. A što se tiče drugih elemenata, ja sam detaljnije proučio izveštaje finških stručnjaka na brojnim stranicama. Međutim, ne mogu da napravim poređenje sa jedne strane detaljnog izveštaja koji sam pročitao i sa druge strane izveštaja od kojeg sam pročitao samo zaključke. Jer, kao što sam rekao, nisam mogao da pročitam kompletan izveštaj koji su napravile moje jugoslovenske i beloruske kolege.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ako obducenti u Račku tvrde da se u jednom slučaju ne može isključiti mogućnost da je

povreda nanesena tupim predmetom, a zatim se samo na osnovu fotografije zaključuje da je ta povreda naneta vatrenim oružjem, jer ima tipičan izgled ključaonice, kako kaže, onda se postavlja pitanje, i ja ga vama postavljam, kako to obducenti nisu videli? To je vezano za deo 2.1.4.2. vašeg izveštaja.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Sećam se dobro slučaja o kojem govorite i zaista, zaključci finskog forenzičara su bili neodređeni u vezi sa dve hipoteze, odnosno iznesena je sumnja s jedne strane u vezi sa hipotezom da je povreda izazvana lezijom lobanje izazvanom hicem iz vatrenog oružja, a s druge strane mogućnost da je to izazvao udarac tupim predmetom. Ja sam pogledao fotografije koje su napravljene u vreme obdukcije i mogu da kažem na osnovu ozlede koja se vidi na fotografiji da se tu radi o tipičnom primeru ozlede izazvane vatrenim oružjem. To je nešto što opisuju brojni autori, posebno iz Sjedinjenih Američkih Država, dakle, govore o tom tipu ozlede, i ja kao ekspert smatram da je to zaista bila tipična lezija za takav slučaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali moje pitanje je kako to obducenti nisu videli?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ljudi koji su izvršili obdukciju primetili su leziju, opisali je, izmerili je i spomenuli dve mogućnosti u vezi s tim. Mogućnost rane iz vatrenog oružja, to je bila prva mogućnost koja je spomenuta.

SUDIJA MEJ: Sada je vreme za pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakar, rekli ste...

SUDIJA MEJ: Nemamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakar, rekli ste u vezi sa poređenjem izveštaja da ste vi čitali samo jednu dugačku

listu zaključaka jugoslovenskih i beloruskih eksperata, a da niste pročitali njihov potpun izveštaj. Da li sam vas dobro razumeo? Da li je to tačno?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Čitao sam ono što mi je bilo dato. 40 puta jednu stranicu zaključaka ekspertskog izveštaja koji su napisali jugoslovenski i beloruski eksperti. To je jedino što sam mogao da dobijem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste tražili od jugoslovenskih vlasti da vam dostave kompletan izveštaj s obzirom na posao koji je od vas tražen da uradite?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Tražio sam to od kancelarije tužioca, ali ja lično nisam uložio zahtev kod jugoslovenskih vlasti. Nisam imao nikakvo ovlašćenje da to uradim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali da li ste to tražili od ljudi koji su to mogli da vam obezbede? Dakle, vi ste se obratili lično tužiocu, zar ne? Hvala vam na odgovoru. U vezi sa svedokom koga ste pomenuli, da li vi kao jedan ekspert i s obzirom na vaše reference koje su vrlo impresivne i koje pokazuju da ste vi vrlo ugledan stručnjak-forenzičar, da li vi smatrate da je osoba koju ste pomenuli kao lekara koji je svedočio za ovaj slučaj, da je ona mogla da izvuče relevantne činjenice za to svedočenje, s obzirom da je prema njenom svedočenju koje sam imao u rukama provela ukupno oko dva sata sa svih tih 40 tela koje je pregledala. Da li je bilo moguće čak i za jednog vrhunskog eksperta da za period od dva sata pregleda 40 tela, ustanovi ulazne i izlazne rane, odeću, i sve druge parametre koje ona pominje u svom svedočenju?

SUDIJA MEJ: Da li možete to da prokomentarišete, doktore Bakar, ili ne?

SVEDOK BAKAR: Ja bih želeo da podsetim da je svedočenje... (*izbrisano po nalogu Pretresnog veća*)... samo jedan od elemenata koje sam koristio, i to delimično, za moj konačni izveštaj. Želim vas podsetiti, časni Sude, da doktorka nije bila na licu mesta kao

stručnjak nego tek kao očevidac. Isto tako, valja imati na umu da u modernoj sudskoj medicini, bez obzira da li se to radi o Francuskoj ili drugim zemljama, vrlo često na raspolaganju imamo, u vreme kada se vrši obdukcija, deskriptivne potvrde koje su obično napisali lekari opšte prakse koje je na lice mesta pozvala bilo porodica preminulog, bilo policija. I ti dokumenti se uvek prosleđuju forenzičkim ekspertima kao jedan vid informacija između ostalih. I stoga bih želeo da ovo postavim na pravo mesto, a to znači da govorim o doprinosima dokumenata koji sačinjavaju osnovu mog izveštaja.

SUDIJA KVON: Doktore...

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, ako vam to može biti od pomoći, izveštaj o kojem govori svedok i ime koje ne želim spomenuti, koje treba da bude redigovano iz transkripta, nalazi se u registrotoru Račak, u jednom od 38 registratora koji su ovde.

SUDIJA MEJ: Pretresno veće smatra da ste se već pozabavili tom temom i da, gospodine Miloševiću, nema potrebe da postavljate dalja pitanja o tome. Mi to imamo na umu i mi sada imamo odgovor ovog svedoka da je to bio tek jedan od elemenata koje je on uzeo u obzir kad je dolazio do zaključaka do kojih je došao. Međutim, nema potrebe da se to ponavlja, jer kao što sam već rekao, nama je to veoma dobro poznato, kao i ono što ste vi izneli u vezi s tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ...isključivo na...

SUDIJA MEJ: Je li vam mikrofonski uključen?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mikrofonski je uključen. Kažem, a što se tiče pitanja, ono se odnosi jedino na moju zainteresovanost da čujem stručno mišljenje gospodina Bakara u vezi sasvim konkretnog pitanja, da li je dva sata vremena dovoljno da se izvuku bilo kakvi zaključci u pregledu 40 tela?

SUDIJA MEJ: Dozvolite svedoku da iznese svoje mišljenje ukoliko misli da to može učiniti. Dakle, mišljenje o toj temi. Ukoliko smatrate da je to prikladno, recite da li je moguće za dva sata doći do bilo kakvih zaključaka pod tim okolnostima. Šta je vaš stav, ako ga imate?

SVEDOK BAKAR: Naravno da ne, kao deo stručnog sudsko-medicinskog uviđaja. No, za dva sata se na 40 leševa može izvesti ozbiljna forenzička analiza. Međutim, zaključci te kolegice nisu ono što je bilo interesantno za mene. Ono što je bilo interesantno za mene su njene opservacije, a ne zaključci, dakle, ono što je ona primetila na leševima žrtava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koje opservacije, gospodine Bakar?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Opservacije o položaju žrtava i o ranama koje su se videle. To su opservacije koje se nalaze u dokumentu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da postoji veoma ozbiljno zasnovana pretpostavka da su ti leševi pomerani i doneti sa nekoliko različitih lokacija na mesto gde ih je ona zatekla? Da li ste uzeli u obzir i tu činjenicu?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Čuo sam za to mogućnost, za mogućnost da se to dogodilo. No, moj rad se zasniva na rezultatima obdukcija, a ne na nekim mogućim pokretima tela pre toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da idemo onda dalje sa pitanjima. Da li broj strelnih i drugih rana na telu može ukazivati na poreklo smrti ili ne?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Broj sam po sebi ne, ali položaj rana da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako se jedna grupa naoružanih ljudi nalazi u okruženju druge grupe, i ako se između njih razvija oružani sukob, na kom delu tela ljudi u okruženju će biti

registrovane ulazne rane prostreline i da li će se u tom slučaju neki deo naći više pogođen projektilima u odnosu na drugi? Skrećem vam pažnju na 2.1.4.5. vašeg izveštaja, 2.1.4.5.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da bih odgovorio, prvo uopšteno gledano valja reći, prvo, da je to van moje specijalizacije. Vi tu govorite o kriterijumima koji nisu nužno kriterijumi sudske medicine, tako da nisam u stanju da odgovorim na to. Sve bi to, naravno, zavisilo od međusobnog položaju njihovih grupa, od njihovog oružja, od okolnosti. Tu ima jednostavno previše varijabli, ja ne mogu odgovoriti na to pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, previše je varijabli da bi se mogao dati jedan stručni sud o tome sa stanovišta vaše struke.

SUDIJA MEJ: To je svedok upravo rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li najveći broj registrovanih rana na glavi i trupu može biti objašnjen činjenicom da se u svakoj obuci vojnika ili bilo kojih pripadnika oružanih formacija i na strelištima čak prevashodno upotrebljavaju mete sa maketom gornjeg dela tela i glave i preporukom strelcima da se najviše oce-
ne daju za pogotke upravo u glavu i trup? Da je to deo rutinskog treninga kod svih koji se obučavaju za bilo kakav način borbe.

SUDIJA MEJ: To nije nešto na šta ovaj svedok može da odgovori. Sledeće pitanje molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U slučaju da se osoba nalazi u ležećem položaju, na kom delu tela bi onda trebalo da bude pronađena, pronađene rane ako je reč o bliskoj borbi, o pomeranju, o trčanju, o pokretanju jedne i druge strane?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Teško je odgovoriti na to pitanje, jer tu se ponovo radi o previše varijabli, da li osoba leži, da li je osoba ležala na stomaku ili leđima, da li je trčala. Tu se ne može dati opšti odgovor na ovakvu vrstu pitanja. Uvek se moraju uzeti konkretne okolnosti u obzir da bi se dao dobar odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se na osnovu izgleda i veličine rana na telu može odrediti kalibar oružja iz koga su rane nanesene i na osnovu kojih kriterijuma? Skrećem vam pažnju na broj 2.1.4.6.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kad je reč o utvrđivanju kalibra oružja, što ste rekli, 2.1.4.6, tu se mogu dati samo opšte smernice. Veoma je teško utvrditi da li neka rana odgovara nekom konkretnom kalibru. Može se utvrditi smer i može se utvrditi vrsta oružja, odnosno municije. To je lakše ukoliko, na primer, imate kost kroz koju je prošao projektil jer u tom slučaju će promer rupe na kosti odgovarati kalibru oružja. Međutim, kad govorimo o ulaznoj rani na koži, zbog činjenice da je koža elastična, to je mnogo teže utvrditi. Drugi element koji daje informaciju o kalibru oružja jeste profil ozlede. Dakle, to je ono što možete utvrditi prilikom obdukcije kad gledate tkivo kroz koje je prošao projektil. Prema tome, tu se radi o nekoliko grupa različitih elemenata koji omogućavaju stručnjaku da kasnije sudu da informacije o tome kojoj velikoj kategoriji oružja, odnosno kalibra pripada taj projektil.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koji su kriterijumi za određivanje udaljenosti sa koje je izvršeno ispaljivanje projektila koji je pogodio telo?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To je veoma važno pitanje u sudskoj medicini. Međutim, tu se moraju razlikovati dve stvari, da li se radi o jednoj jedinoj rani i iz nekog oružja, puške, pištolja, ili o ranama koji dolaze iz, na primer, sačmarice. Jer razmak, razmak i promer zrna sačme zavisi od udaljenosti. Prema tome, što je osoba koja puca dalje, to će razmak zrna sačme biti veći. Međutim, tu postoje i druge varijable koje treba uzeti u obzir. To je dužina cevi puške, municija koja se koristi i elementi koji doprinose disperziji hica. A zatim, ako se radi o jednom jedinom projektilu, onda se tu radi, dakle, o samom metku. U tom slučaju koriste se druge informacije kako bi se utvrdila udaljenost sa koje je pucano. Ta informacija može biti ili vidljiva ili se do nje može doći putem analize. Vidljive informacije su opekotine u okolini rane ili jedna vrsta tetovaže koja dolazi od baruta koji je delimično izgorio po

rubovima rane. Dakle, to je mesto na kojem je plameni dim iz cevi oružja pogodio telo. Prema tome, ti elementi mogu biti prisutni, mogu biti odsutni. I konačno, kad se radi o pucanju iz neposredne blizine, tu se može pogledati i specifični aspekt same rane. To su razni kriterijumi koji se koriste u sudskoj medicini kako bi se utvrdila udaljenost sa koje je pucano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali na primer nema opekotina, znači nije iz neposredne blizine, da li možete onda proceniti udaljenost sa koje se pucalo, da je, na primer bilo deset metara, 50 ili 500 metara?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nakon izvesne udaljenosti koja varira zavisno od dužine cevi oružja i od količine baruta, tačno je da se može utvrditi udaljenost sa koje je pucano. Može se utvrditi da li je puška bila odmah uz kožu žrtve, da li je bila na nekoj srednjoj udaljenosti ili dugoj udaljenosti na kojoj se ne mogu dati tačne informacije. Dakle, ukoliko više nema tragova sumpora, odnosno baruta teško je utvrditi udaljenost sa koje je pucano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da onda preciziram pitanje, koje se udaljenosti mogu odrediti prilikom vršenja obdukcije i na osnovu kojih metoda istraživanja? Koje se udaljenosti mogu odrediti i na osnovu kojih metoda istraživanja?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kad je reč o udaljenosti sa koje je pucano koja se može utvrditi u vreme obdukcije, tu govorimo o jednom projektilu. I, dakle, tada se mogu utvrditi slučajevi samo kada je pucano iz neposredne blizine, dakle kada je puška doticala kožu ili na udaljenosti od nekoliko centimetara. Međutim, jednom kad se ti faktori ne mogu utvrditi, onda više nema znakova na telu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda se, dakle, ne može utvrditi udaljenost sa koje je pucano, da li je bilo 20 metara ili 200 metara ako nema tragova?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Apsolutno. Koristeći klasične metode, ali ako se koriste druge, komplikovanije tehnike postoje

razlike u brzini koje uzrokuju različite profile lezija. Međutim, to podrazumeva korišćenje specifičnih metoda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste kod ovih ekspertiza koje ste vršili na poginulima u Račku imali na raspolaganju i informacije o broju osoba kojima je utvrđen pozitivan onaj parafinski test, odnosno utvrđeno da su pucala iz vatrenog oružja?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kad je reč o izveštajima koje sam ja imao na raspolaganju, to je, dakle, finski izveštaj, i zaključci jugoslovensko-beloruskog tima od jedne stranice, u tim dokumentima nigde se ne spominje parafinski test. No, želeo bih da dodam da parafinski test koji potiče još iz 30-ih godina 20. veka, da je to test koji ima istorijski značaj. Međutim, danas nema nikakav ni naučni značaj. To je test kojim se može utvrditi u slučaju osobe koja je pucala iz vatrenog oružja količina nitrata na rukama. Međutim, tim testom možete utvrditi samo nitrata, ni na koji način ne možete utvrditi ostatke elemenata pucnja. To je test koji danas odbacuju svi stručnjaci na svetu zato što nije dovoljno specifičan, zato što u našoj atmosferi danas postoji zagađenje nitrata u velikoj meri, zato što nitrati postoje u poljoprivrednom gnojivu, zato što nitrata ima u urinu, u laku za nokte. Prema tome, mnoge supstance mogu dati pozitivnu reakciju i zato se taj test više ne koristi, on nema nikakvu naučnu vrednost kada želi da se utvrdi postojanje materijala koji ostaje posle pucnja. Međutim, imajući to sve u vidu, treba reći da ja nisam koristio taj metod da bih došao do mojih zaključaka. Da sam se morao koristiti tom metodom, ja bih istakao da taj test nije dovoljno konkretan i zato se on ne prihvata u naučnim krugovima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je neka od poginulih osoba imala tragove upotrebe laka za nokte ili ste imali kakvu informaciju da je u tom selu u januaru mesecu, koje je bilo napušteno nekoliko meseci ranije, neko upotrebljavao veštačko đubrivo?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja o tome nisam imao nikakve informacije u izveštajima o korišćenju laka za nokte među žrtvama, uključujući i ženske žrtve. Nije bilo nikakvih informacija o korišće-

nju gnojiva, ali ne trebaju nam informacije te vrste o tim detaljima da bismo kategorički odbacili korišćenje te metode. To stoji u svim kriminalističkim udžbenicima: kad tražite ostatke pucnja, ja vas tu mogu uputiti na nekoliko međunarodnih publikacija, najnedavnija publikacija koju je izdala Forenzička laboratorija u Lozani (Lausanne) 2001. godine je nešto što svako u naučnoj zajednici zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste već rekli da vam Tužilaštvo nije stavilo na raspolaganje ceo izveštaj, a da li vam je stavilo na raspolaganje svedočenje svedoka koje oni imaju kao svoj predmet, doktora Dušana Dunjića, takođe forenzičara i takođe člana tih međunarodnih asocijacija forenzičara i eksperta za ta pitanja? Da li se sećate možda?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Popis izveštaja, odnosno dokumenta koji su korišćeni za sastavljanje mog izveštaja nalazi se u uvodu i ja, dakle, nisam koristio izveštaj profesora Dunjića u pripremi mog izveštaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam. Da li su oboljenja verifikovana kod smrtno stradalih u Račku mogla biti prepreka da te osobe učestvuju u oružanim borbama?

SUDIJA MEJ: Nije na svedoku da govori o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne razumem zašto nije.

SUDIJA MEJ: On je patolog, on ovde govori o leševima, a ne o oboljenjima od kojih su ti ljudi bolovali i da li bi ih to moglo sprečiti da učestvuju u oružanom sukobu. Ako želite pozvati doktora da govori o tome, možete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ali ja to povezujem sa tačkom 2.1.4.8. iz izveštaja, a oboljenja takođe spadaju u patologiju.

SUDIJA MEJ: Dobro, da pogledamo to onda. Pomozite mi doktore, 2.1.4.8.

SVEDOK BAKAR: 2.1.4.7, to je na strani 26.

SUDIJA MEJ: Doktore, recite da li je neko sa rakom mokraćnog mehura u stanju da učestvuje u oružanom sukobu ili bilo koja od ovih drugih bolesti koje ovde spominjete, plućni emfizem, pretpostavljam da to zavisi od toga koliko je bolest uznapredovala.

SVEDOK BAKAR: Tako je, časni Sude. To zavisi od težine bolesti. Kad je reč o raku, to je rak koji nije metastazirao na sekundarne lokacije i bio je relativno ograničen na taj deo tela. Prema tome, možemo pretpostaviti da je taj čovek još uvek bio u stanju, da je bio sposoban. Međutim, nemam nikakvih medicinskih informacija koje bi omogućile da odgovorim pravilno na ovo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Zbog čega obducenti antropolozi nisu mogli da utvrde minimalan broj lica u grobnici Đakovica u ulici Miloša Gilića 2. aprila 1999. godine i da li je tom prilikom primenjen adekvatan metod za određivanje minimalnog broja lica u grobnici? Povezujem sa 2.5.3.1.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Poteškoća na koju su naišli doktorka Rodrigez (Rodriguez) i njene kolege ticala se vrlo lošeg stanja posmrtnih ostataka koje su pregledali. Tu se nije radilo o leševima nego o fragmentima leševa i leševima koji su bili delimično raspadnuti. Kad je pak reč o procenjenom, minimalnom broju od otprilike 20 žrtava, to je povezano sa činjenicom da u takvoj vrsti slučajeva, kao što sam već rekao, forenzički antropolozi obično pokušaju da prebroje kosti koje se nalaze na jednom mestu i onda na osnovu te antropološke informacije možemo proceniti broj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je spaljenost i raskomadanost leševa u ovoj grobnici posledica dejstva minsko-eksplozivnih sredstava velike razorne moći ili ne?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Teško je odgovoriti na ovo pitanje, jer su leševi bili u veoma lošem stanju i to je onemogućilo da se utvrde traumatske ozlede. Mogla se utvrditi prisutnost rana izazvanih eksplozijama, u nekim slučajevima bilo je i znakova živo-

tinjske aktivnosti post mortem, znači da su psi unakazili leševe ili drugi elementi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako doktorka o kojoj je reč nije mogla sa sigurnošću da odredi minimalan broj lica i pol smrtno stradalih u ovoj grobnici, kako je mogla da zaključi da se pronađeni ostaci maloletnih lica podudaraju sa objavljenim brojem nestale dece, reč je o broju 12, i da li to spada u delokrug tog stručnog rada?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Neke kosti imaju neujednačenu vrednost zavisno od godina. Ako imate šansu da nađete pubičnu kost ili deo ključne kosti ili bedrene kosti ili kosti lobanje, onda u svetlu anatomskih reljefa možemo ustanoviti otprilike o kom se životnom dobu radi. Na primer, kad je reč o pubičnoj kosti, razvoj pubične kosti će nam pomoći u otkrivanju stupnja razvoja. Dakle, postoje neke reference na osnovu kojih to možemo utvrditi. Isto tako, kada je reč o bedrenoj kosti znamo da, odnosno kostima lobanje, znamo da se one u potpunosti spajaju u određenoj životnoj dobi. Ista je stvar i za delove ekstremiteta i za ključnu kost. Dakle, stanje kosti se može uzeti u obzir kada su pomešani delovi tela u svrhu identifikacija i može se otprilike odrediti životna dob što je omogućilo doktorki Rodrigez da odgovori na to pitanje i da to rasvetli, iako nije mogla imati tačan, precizan broj tela. Radi se o nečemu što je u potpunosti prihvatljivo sa naučnog stanovišta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali da li je takav nalaz mogao da se da sa sigurnošću?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Sve zavisi od tipa okoštavanja koje se razmatra. Vrednost okoštavanja različitih kostiju menja se zavisno od životne dobi. Na primer, pubična kost ima vrlo veliku dijagnostičku vrednost kada je reč o utvrđivanju životne dobi niže od 40 godina. Vrednost, na primer, ključne kosti ili spojeva na lobanji će biti daleko manja, manja je preciznost. Prema tome, mora se videti tačno o kojim kostima, o kojoj vrsti okoštalosti se radi kako bi mogli videti kakvu oni imaju vrednost u smislu davanja ovih procena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, vi objašnjavate kako je to stručno moguće u načelu, a ja vas pitam za konkretan slučaj, dakle, za konkretne podatke do kojih se došlo pregledom konkretnih tela, da li se to moglo zaključiti sa sigurnošću ili ne takav nalaz, na primer, takva tvrdnja?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Što se tiče dokumenata koji su meni bili na raspolaganju, ja nisam imao nekih naročiti primedbi na metodologiju koja je korišćena od strane mojih kolega, u ovom slučaju doktora Rodrigeza. Nemam nikakvih razloga da dovedim u sumnju njen rad. Međutim, moram reći da nisam bio u mogućnosti da kontrolišem sva veštačenja koja je ona sprovela. Ja nisam imao fotografije svih tih koštanih delova, već samo jedan sveopšti prikaz. Međutim, bez obzira na to, kažem da nemam razloga za dovođenje u pitanje veštačenje doktora Rodrigeza. Međutim lično, kao što sam rekao, nisam bio u mogućnosti da nadzirem svaku njenu analizu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi u načelu nemate razloga da sumnjate, ali u konkretnoj stvari razumeo sam vas vi to niste mogli da proverite.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nisam to mogao proveriti u okviru antropološkog veštačenja, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam. Juče ste govorili o ovome pa ste bili zapitani u toku glavnog svedočenja u vezi sa utvrđivanjem pola tih 20 poginulih lica i koliko sam ja ovde zabeležio, rekli ste da je samo u jednom slučaju bilo moguće utvrditi pol, da je to bio muškarac, a da u 19 slučajeva nije bilo moguće utvrditi pol. Da li sam vas tačno razumeo?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Možemo u tom smislu izneti jednu uopštenu opasku, ali ona se odnosi i na ovaj slučaj. Što se tiče utvrđivanja pola, postoje kriterijumi koji su slični kod utvrđivanja životnog doba. Dakle, negde na kosturu postoje mesta koja omogućuju taj zaključak. Ponovo pubična kost, ona ima različite morfološke odlike kod muškaraca i kod žena. Isti je slučaj i sa temenom. Drugi kriterijumi su daleko manje pouzdani, a tiču se,

na primer, opšte robusnosti kostura uopšteno gledajući. U ovom konkretnom slučaju bili smo suočeni sa kostima koje su već bile prilično degradirane i bilo je teško odrediti pol. Doktorka Rodrigez je imala sreću što je naišla na pubičnu kost, pa je na osnovu toga mogla zaključiti o kojem je polu bila reč. Međutim, u drugim slučajevima to nije bilo moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li sam vas razumeo, u ostalih 19 slučajeva nije bilo moguće utvrditi pol. Je li tako?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Bilo je moguće utvrditi bilo vrstu kostiju koja bi bila pre ženska ili pre muška i to onda povezati. Međutim, problem je bio taj što kad je reč o određivanju pola, ne možemo kategorički utvrditi to pitanje. Postoji jedan procenat verovatnoće da određeni deo tela pripada ovom ili onom polu. Postoje muškarci koji su ženstvene građe. Isto tako, postoje žene koje su robusnije, muške građe što je razlog za oprez kojem je u svojem izveštaju pristupila doktorka Rodrigez. U ovom slučaju samo jedna osoba je pokazivala izrazito muške karakteristike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a onda mi, molim vas, odgovorite na pitanje zašto u listu piše, u tom listu vašem, u listu jedan muškarac i 19 žena. Na osnovu čega je onda tako nešto uneto, taj podatak u list pošto nije bilo moguće utvrditi za 19 da piše jedan muškarac, 19 žena, jedan muški, 19 ženskih leševa.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Jedan muškarac i 19 osoba bilo muškaraca bilo žena, odnosno neutvrđenog pola. Oprostite, ili žena ili neutvrđenog pola.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pogledajte šta piše kod vas u listu. Ja nemam taj list sad pred sobom, ali sam ga pažljivo pogledao. Jedan muškarac, imate list gde piše jedan muški, 19 ženskih.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Stranica 38, 2.5.3.4., tu vidimo da je bila identifikovana samo jedna odrasla muška osoba, u stvari jedan zavežljaj kostiju broj 10, a svi su ostali ustanovljeni ili kao žene ili neodređenog pola. U zaključcima na strani 50 paragraf

2.5.2. kaže se da je jedan bio muškarac, a drugi žene ili neodređenog pola. A što se tiče tabele koja govori o listi polova, 1.4.3.2. vidi se da je tamo bilo 5% muškaraca i 95% žena ili neodređenog pola. Ja nisam rekao da su ostatak bile samo žene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali to vam je pitanje postavljeno juče u glavnom ispitivanju, jedan muškarac i 19 žena. Znači, to nije tačno, to se ne može konstatovati?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Čini mi se da sam baš i juče to pojasnio, odnosno da sam ispravio pitanje, naime da sam pojasnio da se radi bilo o pripadnicima ženskog pola ili osobama neutvrđenog pola.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, tu konstataciju nije mogao da izvuče iz vašeg izveštaja tužilac kada je postavio takvo pitanje?

SUDIJA MEJ: Mislim da je svedok dovoljno pojasnio ovo pitanje. Pređite na sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda još samo jedno konkretno pitanje. Pošto se ovde radi o stručnim izveštajima i to veoma stručnim izveštajima za koje je meni uskraćeno pravo da mi se daju na mom jeziku, da li biste vi, gospodine Bakar, bili spremni kad ja budem dobio prevode na svom jeziku i budem ustanovio određena pitanja i razlike na koje i vi ukazujete, i ne ja budem ustanovio nego stručnjaci koji će to uraditi, da ponovo dođete da odgovorite na još neka pitanja koja će se iz toga pojaviti?

SUDIJA MEJ: O tome će odlučiti Sud. Mi ćemo pitati doktora Bakara da li je on slobodan da dođe kada vi postavite i dostavite sva svoja pitanja, onda ćemo zamoliti da se radi osim ako ga, kao što kaže sudija Robinson, vi ne želite pozvati kao svedoka, no to je druga stvar. Da, gospodine Tapušковиću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, ne, ja imam dalje. Imam ja dalje. Vi ste mislili da sam ja završio.

SUDIJA MEJ: Da, svakako. Imate još otprilike pola sata. Nastojte da završite do pauze, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ne znam zašto mi u ovom slučaju ponovo ograničavate, gospodine Mej, unakrsno ispitivanje. Ovde je donet izveštaj od 150 stranica, imali smo celovito glavno ispitivanje, imamo 38 registratora koji mi nisu dati na mom jeziku, i vi mi sad kažete da imam pola sata još da ga pitam? Ne razumem.

SUDIJA MEJ: Da, da. Mi smo razmotrili vreme koje ste već potrošili i svrhu u koju ste ga potrošili i uz dužno poštovanje nije bilo baš svrsishodno. Imate još pola sata, pa ćemo kada prođe pola sata ponovo razmotriti pozicije. Ali molim vas, krenimo dalje sa konkretnim pitanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kao što ste primetili, ja na to nemam naravno primedbu, svedok odgovara veoma opširno. Prema tome, molim da i to uzmete u obzir kada procenjujete vreme za koje mi dajete pravo da ga ispitujem.

SUDIJA MEJ: Doktore Bakar, molim vas da odgovarate što kraće, ako je moguće sa da ili ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja lično nemam primedbu na opširnost odgovora, ali imam primedbu na vas i vreme koje mi uskraćujete, uz sve drugo što ste mi u ovom predmetu uskratili.

SUDIJA MEJ: Dobro, idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na šta ukazuju eksplozivne povrede registrovane na telima smrtno stradalih na lokaciji Kačanik, to je 2.8.5, na šta ukazuju te povrede?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Primećeno je od strane doktora Markvaldera (Markwalder) i doktora Vajlera (Wyler) da postoje tragovi eksplozije, odnosno rane kao posledica toga i frakture kao i raspadanje u slučaju 21 leša. Dakle, te rane su bile posledica delovanja eksploziva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li s obzirom na taj nalaz postoji mogućnost da su tamo sahranjene osobe koje su poginule u bombardovanju?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja nemam na raspolaganju nika-kve elemente koji bi mi pomogli da dođem do tog zaključka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete da su poginuli od eksplozija. Eksplozija može da bude isto tako eksplozija avionske bombe u blizini. Da li je to moguće ili ne ili vi isključujete takvu mogućnost?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: U izveštaju nisam našao nikakve elemente, u izveštaju ova dva specijalista sudske medicine, koji bi mi pomogli da odgovorim na ovo vaše pitanje. Utvrđivanje izvora eksplozija zasniva se uglavnom na šrapnelima, odnosno gelerima otkrivenim za vreme pregleda i naravno u svetlu prirode povreda utvrđenih na leševima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ako je osam lica eks-humirano na muslimanskom groblju u Dubravi i ako su sva lica identifikovana od strane rodbine, kako nije utvrđena starost u pet slučajeva? To vam je 2.9.3.5.

SUDIJA MEJ: Možete li nam pomoći u vezi sa ovim, doktore Bakar, ili ne?

SVEDOK BAKAR: Ne, nemam odgovor na to pitanje. Izgleda da su tela bila u izrazito raspadnutom stanju u velikoj većini. Ja ne znam, možda je to dakle u vezi sa stanjem raspadnutosti tela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako je u ovom slučaju sedam tela bilo u stanju skeletizacije, znači bez mekih tkiva, kako su obdu-centi mogli da zakluče da je smrt nastala uglavnom od unutrašnjih krvarenja. Da li je uopšte moguć ovakav zaključak, odnosno da li je moguć ovakav način zaključivanja kod skeletizovanih tela? To vam je 2.9.4.1.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da li biste mogli da ponovite pita-nje, molim vas?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pitanje je, ako je u ovom slučaju sedam tela bilo u stanju skeletizacije, znači bez mekih tkiva, kako su obducenti zaključili da je smrt nastala uglavnom od unutrašnjih krvarenja i da li je uopšte moguć ovakav način zaključivanja kod skeletizovanih tela?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nemam na raspolaganju nikakve elemente što se tiče unutrašnjih krvarenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je 2.9.4.1.

SUDIJA KVON: Stranica 53.

SVEDOK BAKAR: Da, postoji neka greška. O kom lokalitetu govorite? Kotlina ili Dubrava? I jedan i drugi pripadaju slučaju Kačanik gde ja nisam bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo je 2.9.4.1, ovo pitanje koje sam vam postavio, skeletizirana tela sedam, zaključak da je smrt nastupila unutrašnjim krvarenjem. Da li je moguće uopšte kod skeletiziranih tela ustanovljavati da je smrtnost nastupila unutrašnjim krvarenjem?

SUDIJA KVON: Dubrava.

SVEDOK BAKAR: Aha, Dubrava. Moj prethodni odgovor se odnosio na Kotlinu, ne na Dubravu. A kad je reč o Dubravi, nisam bio na tačnoj stranici, naznačeno je da su tela bila skeletizovana. Moram da objasnim upotrebu ovog termina koja je dosta specifična. To znači da postoji progresivno nestajanje mekog tkiva i da su ostaci zapravo skeletizovani i to omogućuje da se utvrdi nivo skeletizacije. Mogu da postoje tela koja su samo delimično skeletizovana zavisno od uslova ukopa. Izvinjavam se što moram da budem opširan, ali moram da preciziram. Dakle, zavisi od uslova ukopa. Može doći do delimične skeletizacije, odnosno do cele skeletizacije zavisno od dela tela. Na primer, unutrašnji deo toraksa može biti takav da su strane potpuno vidljive, a unutra možemo

imati tragove unutrašnjeg krvarenja koji su u određenom stadijumu putrefakcije. Međutim, još uvek postoje tragovi unutrašnjeg krvarenja, što verovatno odgovara ovom tu navodu, naime, da je dijagnostirano unutrašnje krvarenje od strane specijaliste sudske medicine. Ponavljam, moj prethodni odgovor se samo odnosi na Kotlinu, a što se tiče Dubrave, bilo je sedam skeletizovanih tela u različitim stadijumima, a jedno telo je bilo i mumifikovano...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači na moje pitanje da li se može konstatovati da je smrt nastupila unutrašnjim krvarenjem kod skeletiziranog tela vaš je odgovor može. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Stanje skeletizacije može imati više stadijuma. Možemo imati delimično skeletizovana tela i u potpunosti skeletizovana tela, kada je telo u potpunosti skeletizovano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To da, znači može se utvrditi da je smrt nastupila unutrašnjim krvarenjem i kod skeletiziranog tela. To ste vi rekli, je li tako? Ja samo proveravam da li sam vas dobro razumeo.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ako specijalista sudske medicine zapiše, utvrdi da postoje tragovi unutrašnjeg krvarenja, to može biti čak i sa onim telima kada su spoljni delovi, dakle, kada su udovi, ekstremiteti skeletizovani. No, mora ostati dovoljno mekog tkiva da bi moglo da se utvrditi unutrašnje krvarenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala. Na osnovu kojih nalaza je patolog zaključio da je u nekim od ovih slučajeva žrtva klečala ili ležala kada su leševi bili skeletizirani?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Još uvek govorimo o slučaju Dubrava u okviru Kačanika?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To vam je 2.9.4.5. 2.9.4.5. je ovo što vas pitam na osnovu kojih nalaza je mogao patolog da utvrdi kada su leševi bili skeletizirani da li je žrtva ležala, klečala i tako dalje, kod skeletiziranih leševa?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To bi trebalo postaviti pitanje nje-mu. Ja se samo pozivam na izveštaj. Treba pitanje postaviti direktno autoru izveštaja. Ja sam to uključio u svoju kritiku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to znači da vi lično niste pregledali ova tela u svojstvu stručnjaka patologa? Da li to znači da se vaš izveštaj zasniva isključivo na izveštajima koje ste dobili?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Upravo tako. Mislim da je to i rečeno juče u uvodu i da je objašnjeno u mom stručnom izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li su mogle da budu registrovane sve povrede na telima ako se zna da su leševi bili u stanju skeletizacije? Odnosi se na 2.9.5, da vam olakšam i skratim vreme.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Šta je pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na 2.9.5. sam vas uputio da vam olakšam odgovor. A pitanje je, ako se zna da su leševi bili u stanju skeletizacije, da li su u tom slučaju mogle da budu registrovane sve povrede?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Još jednom podsećam vas da postoji različit nivo skeletizacije tela. Zatim povrede koje se proučavaju i statistike izvedene na osnovu njih tiču se ozleda koje su otkrivene, koje su utvrđene kao takve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ako se zaključuje u slučaju Vata – Kačanik, izgled rana u tri slučaja upućuje na to da su hici ispaljeni sa velike udaljenosti, da li je to znak da su ova lica stradala u oružanom sukobu. To vam je 2.10.4.5. Znači stradalo od hitaca sa...

SUDIJA MEJ: Patolozi ne mogu da utvrde okolnosti izazivanja smrti u takvim slučajevima, pretpostavljam. Je li to tačno? Dokto-re Bakar, da li vi možete da kažete da li se to desilo u oružanom sukobu ili ne?

SVEDOK BAKAR: Ne, gospodine predsedavajući. Daljina ispaljivanja hica ni na koji način nije indikacija o okolnostima ispaljivanja, da li se radi o nesrećnom slučaju ili o ubistvu ili nečem trećem ili oružanom sukobu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su u slučaju Stagovo (Stagove) – Kačanik utvrđene povrede nastale tupim i poluoštrim predmetom mogle da nastanu padom na kamenitu ili sličnu podlogu? Kako je moguće da se u slučaju pod oznakom 99\04\5-10 ne utvrdi da li je povreda na levoj strani grudnog koša nastala od šrapnela ili ne? To vam je 2.11.4.6.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: U određenim slučajevima postoje i druge ozlede koje su opisane u datim paragrafima i te ozlede mogu da budu u 3\4 slučajeva izazvane tupim predmetom, a forenzičari su takođe govorili u određenim slučajevima, odnosno u jednom slučaju o mogućnosti rane izazvane gelerom sa leve strane grudnog koša.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo kao o mogućnosti, da. A da li različito stanje istrulelosti leševa ekshumiranih na groblju Gornja Sudimlja (Studime e Eperme) ukazuje da je smrt ovih ljudi nastupila u različitim vremenskim periodima? Dakle, različito stanje, različiti stepen istrulelosti, da li to ukazuje da je smrt nastupila u različitim vremenskim periodima? To vam je 2.12.3.2.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Što se tiče forenzičke strane stvari, mi znamo da različita stanja istrulelosti tela ne znače nužno da je smrt nastupila u različitom trenutku. Što se tiče nivoa istrulelosti, to može zavisiti od različitih okolnosti poput kvaliteta zemljišta, poput nivoa vode, poput odeće i različitih drugih faktora. Dakle, na osnovu toga nije moguće izvući zaključak o tome da su tela sahranjena u različitim trenucima.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da li mogu samo da tražim razjašnjenje o paragrafu o kojem govorimo? Ne znam da li se govori o grešci u prevodu ili je možda pogrešno data referenca. Međutim, ja ne vidim sad već više puta ne vidim da postoji nekakva veza između pitanja i datog paragrafa.

SUDIJA MEJ: Da li možemo dobro da pogledamo taj paragraf, dakle 2.12.5.2?

SUDIJA KVON: Mislim da ima problema često što se tiče brojki. To se tiče drugog lokaliteta.

SUDIJA MEJ: Očigledno je neki problem sa brojevima jer se ne podudaraju.

TUŽILAC RAJNEFELD: Dakle, hoću samo da ukažem svedoku da sada govorimo o sasvim drugom lokalitetu. Ja ako se dobro sećam radilo se o 2.12.5.2, Gornjoj Sudimlji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da nastavim?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kojom metodom je utvrđeno da je kod većine slučajeva sa ove lokacije pućano iz blizine? To vam je 2.12.4.6.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja nemam nikakav prevod. Moram da vam se izvinim.

SUDIJA MEJ: Doktore Bakar, molim vas da se vratite. Rekli ste da su procene napravila dva francuska forenzićara. Vi ste to rekli. Da li možete da nastavite odgovor od tog trenutka?

SVEDOK BAKAR: Da, gospodine predsedavajući. Ja sam rekao da je svaka obdukcija bila sprovedena od strane francuskih forenzićara, profesor Forhauer i Lekont i balistićki ekspert je bio sa njima. A to se sprovodilo na osnovu tragova nađenih na odeći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su ųrtve iz zatvora u Dubravi uglavnom stradale od dejstva eksplozije i kakve? To vam je 2.13.4.3.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Što se tiče Dubrave i zatvora u Dubravi, žrtava što se tiče, 40% njih su imale ozlede vezane za delovanje eksploziva, bilo direktno od šrapnela ili od udara od eksplozije, a deo tih žrtava, 37% njih je bilo pogođeno hicima. Dakle, 40% od eksploziva, a 37% od metka od hitaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su smrt jedne osobe izazvane udarom tupim predmetom, jedne oštrim predmetom kao uzroci ranjavanja u 25 slučajeva mogli da nastanu prilikom odbacivanja tela nakon dejstva eksplozije i udara tih tela o tup, o tvrd, oštre predmete iz okoline i o podlogu na koju su ta tela pala?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Postoji više mehanizama u slučaju smrti izazvane eksplozivom bilo direktno, kao što sam rekao, od gelera koji pogađaju žrtve poput projektila ili od udara od eksplozije koji može i sam po sebi da izazove smrt, a takođe postoji mogućnost sekundarnih lezija vezanih za pad koji nekada može da se desi na nekakvim strminama i da bude žestok. Ali najčešće se radi o smrti izazvanoj šrapnelom ili udarom od eksplozije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je smrt 23 osobe kod kojih obdukcijom nisu utvrđene spoljašne i unutrašnje povrede posledica takozvanih blast povreda nastalih dejstvom vazdušnog udara, udarnog talasa izazvanog dejstvom eksplozije koja su dejstvovala na zatvor u Dubravi, zatvor je bombardovan, kao što znate? Pa da li je to posledica ili ne? Dakle, kod osoba kojima nisu utvrđene ni spoljašne ni unutrašnje od udara tog udarnog talasa izazvanog eksplozijom prilikom bombardovanja.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ukoliko nemamo dovoljno mekog tkiva da bismo sproveli histološke analize, dijagnoza se sprovodi eliminacijom. Jedini zaključak do kog se došlo u tih 25 slučajeva, do kojeg su došli forenzičari, jeste da nisu mogli da utvrde poreklo smrti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su sva tela pronađena na groblju u Rakošu (Rakosh) smrtno stradala u zatvoru u Dubravi ili su nakon smrtnog stradanja mogla da budu doneta i sahranjena sa nekog drugog prostora?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja nemam dovoljno elemenata na forenzičkom planu da bih mogao na to da odgovorim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To vam je u 2.13.5.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Koji je naziv paragrafa?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 2.13.5.

SUDIJA MEJ: Naziv, jer nešto izgleda nije u redu sa brojkama.

SUDIJA KVON: Možda „Zaključci“ 2.13.9.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, ja vam mogu pomoći. Postoji velika razlika u numeraciji između srpskog prevoda i engleskog prevoda. Greške su velike tako da je to nepodudaranje zbog toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Bez obzira na to pitanje ostaje, dakle, da li su sva tela pronađena na groblju u Rakošu smrtno stradala u zatvoru Dubrava ili su nakon smrtnog stradanja mogla da budu doneta i sahranjena sa nekog drugog mesta, sa nekog drugog prostora?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja ne mogu sa forenzičke tačke gledišta da odgovorim na to pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam. A da li izveštaj iz Suve Reke može biti prihvatljiv ako postoje razlike u nalazu i mišljenju o polu i dobu žrtava od strane stručnjaka članova jedne iste ekipe koja je vršila njihovu obradu? To vam je 2.14.3.4. i 2.14.3.5.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Zaista, postojale su razlike između izveštaja dva antropologa koji su pregledali te slučajeve, između izveštaja doktora Bleka (Black) i doktora Roberta (Roberts). A ja nisam bio u prilici da mogu da utvrdim koji od njih dvojice je u pravu. Ja sam to zabeležio u vezi sa uzrokom smrti, kao što sam već rekao, što se tiče Fatona i Fatime Beriša da se tu moglo govoriti o

utvrđivanju uzroka smrti. A što se tiče četiri neidentifikovana lica, postavlja se taj problem razlike između dva izveštaja, a u svakom slučaju uzrok smrti nije utvrđen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste rekli da vi lično niste pregledali ništa od ovoga, nego ste se služili samo njihovim nalazima i papirima. A da li ste uradili uopšte nešto od obdukcija i da li ste vi obradili bilo koju od ovih grobnica koje se ovde pominju u bilo koje vreme, ne mislim samo u vreme kada ste radili na ovom svom izveštaju?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kao što je juče već rečeno, ja nisam vršio obdukcije u vezi sa lokalitetima obrađenim u ovim izveštajima. Ja nisam vršio te obdukcije. Ja sam tokom 2000. godine vršio neke obdukcije, ali ne vezano za obdukcije opisane u ovom izveštaju. Kao što sam već juče rekao, ja sam radio analizu i sintezu i obavljao sam takođe analizu video traka i fotografija u vezi sa lokalitetom Izbica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li možete da mi kažete, gospodine Bakar, više me interesuje objašnjenje, kako neki istaknuti stručnjak iz vaše oblasti može da prihvati da na osnovu, rekao bih loših snimaka skinutih sa video trake, daje tumačenje vrste i zasnovanosti povreda na mrtvim telima i vrste i za životnosti povreda na mrtvim telima, životnu dob žrtava, određuje poreklo tragova na odeći samim žrtvama i podlozi ispod i pored žrtava, određuje mentalnu zaostalost?

SUDIJA MEJ: Pustite svedoka da odgovori na to, a onda ćemo napraviti pauzu. Postavlja vam se pitanje kako se može, mogu izvoditi zaključci na osnovu filma i tako nečeg?

SVEDOK BAKAR: Što se tiče zaključaka koje sam izneo u ovom izveštaju, na osnovu onoga što sam čuo u prevodu, ja mogu da kažem da sigurno nisam govorio o mentalnom stanju ili zaostalosti žrtava. Ono što sam već rekao mogu da ponovim. Što se tiče ove forenzičke analize, bila je jedna filmska traka i ograničenja su

jasno izneta u uvodu na naučnom planu, to je u uvodu mog izveštaja i to je takođe u aneksu u delu koji se tiče Izbice. Zaključci nisu površni forenzički zaključci. Uvek se daju odgovori sa dopunom da su takvi snimci kompatibilni sa tim i tim lezijama i kao što sam već rekao, ovde se ne radi o dokumentu koji ima vrednost sam po sebi u ekspertizi. To je uneto u moju ekspertizu, u moj izveštaj, a ja sam juče već govorio o neuobičajenom karakteru takvih misija koje ponekada dobijamo od sudija.

SUDIJA MEJ: Sada ćemo napraviti pauzu. Gospodine Miloševiću, razmislićemo o tome koliko biste mogli da imate još vremena. Bili smo rekli 15 minuta, već smo potrošili pet, dakle ostaće vam još deset minuta posle pauze i, gospodine Tapuševiću, molimo vas da imate u vidu da želimo da danas završimo sa ovim svedokom, da ga ne zadržimo duže. Dakle, napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas, možete li da mi date kratke odgovore jer imam malo vremena, a još mnogo pitanja. Kako ste utvrdili, pošto govorimo o Izbici, da su fotografije zaista iz Izbice?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja nisam tvrdio da su te fotografije iz Izbice. Ja sam samo analizirao video kasetu koju su mi dali u Kancelariji tužioca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vama je kod tužioca data traka?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Tačno

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate ko je snimio traku?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da, to su mi rekli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je autor?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Rekli su mi da je traku snimio jedan svedok, doktor Dosik (Dosik).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste tražili zapisnik od jugoslovenskih vlasti ili izveštaje jugoslovenskih vlasti iz Izbice, pošto sam ja dobio informaciju sada da su i oni pravili opsežno istraživanje u vezi s tim što se tamo dogodilo, uviđaj i tako dalje? Da li ste dobili te podatke?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda sasvim kratko još neka pitanja. Vi ste juče govorili o greškama i nepodudarnostima. Da li ste sigurni da ste uočili sve greške i nepodudarnosti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ono što su mi dali i koristeći kao kontrolu fotografski album i razne izveštaje, ja smatram da razlike koje se mogu uočiti da su te razlike sve navedene u dodacima mom izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je to moguće da ste sigurno sve greške i nepodudarnosti ustanovili?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne znam. Ja sam u dodacima izveštaja opisao sve razlike koje sam uočio, ali ne znam da li je to iscrpna lista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li bi ti dokumenti koji pokazuju nepodudarnosti, da li bi neki drugi stručnjak pronašao neke druge nepodudarnosti i greške?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li dozvoljavate tu mogućnost da bi neki drugi stručnjak pokazao još neke druge greške i nepodudarnosti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste juče rekli da upotreba ove metode pomoću fotografije ima svoja ograničenja i da se ne primenjuje vrlo frekventno. Je li tako?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To stoji u dodatku izveštaja, a u vezi sa Izbicom, strana 93. Tamo stoji da se ograničenja zasnivaju na lošem kvalitetu slika koji se vide sa video trake, da rezolucija nije dobra, da se detalji ne mogu dovoljno povećati. Isto tako nemamo ni skalu. Prema tome, tu stoji da analiza slika nikad ne može biti jednako dobra kao i obdukcija samog tela. Prema tome, naglasio sam da taj izveštaj, to mišljenje u mom izveštaju ne može imati vrednost naučne procene. Tamo nema nigde dijagnoze ili sigurnosti, već jednostavno dijagnostičkih hipoteza. Ja sam samo zabeležio stvari koje su u skladu ili nisu u skladu sa lezijama i to sve stoji u uvodu mog izveštaja. Međutim, u odsustvu izveštaja o obdukciji, to je bio jedini dokument, zajedno sa izveštajem francuskog tima, koji sam imao o ekshumacijama i to je bio jedini izvor informacija za moje forenzičko mišljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li to smatrate ozbiljnim ograničenjem ili ne? Samo da ili ne.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Izvinjavam se, ali moram donekle da iznijansiram odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisam razumeo odgovor.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Rekao sam da u ovom slučaju ne mogu odgovoriti jednostavno sa da ili ne, nego da moram moj odgovor da kvalifikujem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali najkraće, molim vas, pošto su mi ograničili vreme. Pitanje je, dakle, da li to smatrate ozbiljnim ograničenjem ili ne?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ponavljam da se tu ne radi o naučnoj ekspertizi nego o forenzičkom mišljenju, poput mišljenja koje dajemo i u drugim predmetima koje od nas traže sudije kada su na raspolaganju samo video trake ili fotografije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta ako snimke nije radila objektivna osoba već zainteresovana osoba ili osoba sa osobe? Da li to smatrate ograničenjem?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To je mogućnost koju sam ja razmotrio u krajnjem paragrafu poglavlja o materijalima na strani 93 kada sam razmatrao mogućnost simulacije i tamo sam izneo svoje mišljenje o toj mogućnosti. Međutim, moram reći da mi je to palo na pamet.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, i meni je palo na pamet. A gde ste specijalizirali balistiku rana?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Na Medicinskom fakultetu u Marselju u okviru kursa za balistiku rana koji je bio organizovan na Univerzitetu u Marselju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zbog čega ste vi izradili novi izveštaj o svim lokalitetima kad su stručni timovi vaših kolega to već učinili i to za svaki lokalitet posebno?

SUDIJA MEJ: Već je objašnjeno šta je on tačno uradio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je neko i ko izrazio sumnju u rad ili stručnost vaših kolega koji su prethodno obradili lokalitete koje navodite?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste vaš izveštaj usaglašavali sa kolegama čije ste izveštaje i zaključke analizirali?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne. Ovaj izveštaj je pripremljen nakon toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li da objasnite, s obzirom da ste bili u Bosni, zašto eksperti patolozi koje angažuje ova institucija i posle toliko godina svog rada još nemaju jedinstvenu metodologiju stručne obrade masovnih grobnica?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Na Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju koristimo jedinstvenu metodologiju za operacije ekshumacija koje su se odigravale i u Bosni, i u Hrvatskoj i na Kosovu. Metodologija koju su 1999. godine koristili razni međunarodni timovi koji su to radili zasebno nije metodologija

koju mi koristimo. Njihova je metodologija bila različita i upravo je to bio jedan od glavnih razloga zbog kojeg je Tužilaštvo od mene zatražilo da priprelim ovaj zbirni izveštaj.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, sada sledi vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa dajte mi bar još dva poslednja pitanja ako ste toliko škrtni.

SUDIJA MEJ: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O koliko žrtava vi govorite ukupno i da ga pojasnim, o koliko žrtava dajete svoje ekspertske mišljenje? Rekli ste da nijednu niste lično pregledali, da ste imali korišćenje samo jednog svedoka i ostalo fotografije. O koliko žrtava dajete svoje mišljenje?

SUDIJA MEJ: Rekao sam, ukoliko svedok ne može da se toga seti, on bi to trebao da pogleda i izbroji, a to možemo i mi da učinimo. Sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako stavljate toliki broj primedbi na nalaze stručnjaka koji su radile ove institucije za lokalitete Bela Crkva, Padalište, Vata, Gornja Sudimlja, Dubrava, a zatim zaključujete da sa forenzičkog stanovišta ova opažanja ni na koji način ne menjaju opšte zaključke sadržane u izveštaju stručnjaka, onda ja postavljam pitanje da li vi opravdavate nečije greške ili neznanje ili potrebu ove institucije da opravda propuste drugih?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Moj odgovor je, naravno, ne.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, zahvaljujem, ali hteo bih samo da vam kažem pre nego što počnem

da pitam, da se zaista u čitavoj svojoj profesionalnoj karijeri nisam nalazio u ovako delikatnom trenutku da maksimalno vodim računa o vašem vremenu, a da se pozabavim samo sa dva lokaliteta. Od svih ovih lokaliteta koji su ovde pred nama, pred vama, pre svega, ja hoću gospodina Bakara da pitam samo stvari koje su vezane za lokalitet Dubrava zatvor, dakle, 2.13.8.2. i lokalitet Račak. Gospodin Slobodan Milošević je već postavio nekoliko pitanja u vezi s lokalitetom koji se tiče Dubrave i gospodin Bakar je odgovorio na to. Međutim, ja hoću samo jedno direktno pitanje da postavim gospodinu Bakaru. E to je ovo. U paragrafu 2.13.8.2. u drugom stavu se navodi kao uzrok smrti pucanje pluća. Dakle, nema nikakvih spoljašnjih povreda, ima samo pucanje pluća kod 23 osobe. Kakva je to eksplozija mogla da bude da bi u jednom momentu prouzrokovala smrt 23 osobe i to isključivo pucanjem pluća? Da li možete da odgovorite da li se radi o eksploziji koja je bila vanredne moći?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kad je reč o odgovoru na ovo pitanje, to ne znači nužno da se radilo o jednoj eksploziji. Možda se radilo o više uzastopnih eksplozija i to je ono što bih ja mogao reći o tome.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Međutim, to su bile eksplozije takve vrste da su prouzrokovale isključivo unutrašnje povrede. To onda mora da su bile nekolicke uzastopne eksplozije ogromne jačine.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: U izveštaju nemamo dovoljno detalja koji bi nam omogućili da odgovorimo na to pitanje. Naime, to isto zavisi i od toga da li su žrtve bile u nekom zatvorenom prostoru u vreme eksplozije, jer eksplozija na otvorenom nikad nema iste efekte kao i eksplozija, na primer, u nekoj manjoj sobi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali to nijedna od ovih osoba nije nastradala zbog direktnog kontakta sa bilo čim već tim vazдушnim udarom. Da li to može da bude karakteristično za bombe koje su bacane na tom području u vreme NATO bombardovanja? Da li mogu da budu i te bombe?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nisu mi poznate te okolnosti. Međutim, takva vrsta lezija može biti uzrokovana eksplozijom bombe.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Isto tako kad ste govorili o ovih 25 povreda gde se samo radilo o oštećenjima, gde nije bilo smrti, jesu li i te stvari mogle da budu samo produkt takvih vazdušnih udara slične vrste da su ljudi bili odbacivani?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne. Ono što piše u izveštaju je to da u 25 slučajeva nije bilo moguće potvrditi agent ranjavanja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali da li je agent ranjavanja mogao da bude eksplozija koja je ljude pomerila sa njihovih mesta, odbacila i onda oni padali onako bez kontrole na površinu zemlje?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Budući da moje kolege nisu bile u stanju da odgovore na to pitanje, ni ja ne mogu sada na njega da odgovorim. Kad je reč o ranama od traume uzrokovane tupim predmetima, ti aspekti rane bili su dovoljno karakteristični da bi se moglo dati takvo objašnjenje. Međutim, u 25 slučajeva nije bilo moguće utvrditi agent ranjavanja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Više nemam pitanja oko toga, gospodine Bakar, ali bih krenuo, moram da vodim računa o vremenu, pa bih odmah direktno krenuo oko svega ovoga što ste objasnili u svojim uvodnim napomenama kad ste izlagali svoje mišljenje o metodu. I onda ste se ovde bavili, ja ne znam tačno u engleskoj verziji, da, 2.1.3.4. gde se bavite vojnom ili civilnom odećom i gde ste dali mišljenje 'može se zaključiti da su žrtve u gotovo svim slučajevima na sebi imale civilnu odeću'. Je li tako?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To je u paragrafu „Vojno-civilna odeća“ na strani 12 izveštaja i u stvari navodi se da izgleda da su sve žrtve nosile civilnu odeću, gotovo sve žrtve.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je Račak i odeća u kojoj su bili ljudi koji su izgubili živote u Račku bili obu-

čeni na jedan veoma specifičan način, mnogo drugačije nego sve druge osobe koje ste nalazili u civilnoj odeći?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Kad je reč o Račku u izveštajima o obdukciji finskog tima slaže se paragraf u kojem se opisuje odeća i u kojem se nalaze i fotografije odeće. Mi nismo imali to na raspolaganju za 16 obdukcija koje smo koristili za potrebu verifikacije, jer ta su tela bila bez odeće. Drugi izvori informacija bile su fotografije snimljene na licu mesta i na odeći žrtava na licu mesta moglo ili na odeći koja je opisana u izveštajima o obdukciji vidi se, dakle, da se radi samo o civilnoj odeći.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Međutim, ja naravno neću da zamaram ni vas, a pogotovo neću Sud da zamaram, ima među dokumentima koji postoje u registratorima, od 40 ljudi za 24 postoje neoborivi dokazi da su bili obučeni u dvostrukoj i trostrukoj odeći. Ja neću da pokazujem ništa drugo sem jednog jedinog slučaja, izabrao sam i mislim da bi to trebalo i Sud da pogleda, to je registrator 5 Račak, tab 30 i ja bih voleo da taj jedan slučaj pogleda gospodin Bakar i eventualno da onda bude upitan za nekoliko stvari oko svega toga.

SUDIJA MEJ: Molim da to stavimo na grafoskop i onda će to doktor moći da vidi na svom ekranu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni sudija Mej, tu ima priličan broj fotografija, a ja mislim da bi morao da pogleda gospodin Bakar u tom jednom slučaju sve jednu po jednu.

SUDIJA MEJ: U redu. Da li želite da sve te fotografije budu stavljene na grafoskop?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Pa primoran sam.

SUDIJA MEJ: U redu. Počnite ako možete, izgleda da imate neku koja je prva. Šta tačno želite da on pogleda?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Broj odeće koju je on imao na sebi, imao je po dve jakne, po troje pantalona i tako dalje, ne bih hteo u to da ulazim. Na kraju krajeva, tu su i redenici, potom tu imamo i jednu oznaku, da, oznaku OVK i mnogo toga. Ja mislim da bi bilo vrlo korisno da se u tom jednom slučaju pogledaju sve fotografije. Ja se trudim zaista da vodim računa o vremenu, ali je teško ovaj jedan primer...

SUDIJA MEJ: Dobro, dobro. Hajde da svi to pogledamo. Stavite to na grafoskop i idemo jednu po jednu. U redu, to je prva slika. Da li želite svedoku da postavite pitanje o tome, ili želite da on prvo pogleda sve fotografije i onda ga želite pitati?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Prvo da pogleda sve fotografije.

SUDIJA MEJ: U redu, idemo onda jednu po jednu fotografiju.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Evo tu i znak OVK. Gospodine Bakar, ovako je u 24 slučaja. Postoje 24 slučaja sa ljudima koji su bili ovako obučeni. Da li je to odeća koju civili normalno nose bez obzira o kakvom se vremenu radilo u tim momentima?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Moj odgovor može da glasi na osnovu mog iskustva iz 2000. godine kada sam pregledao više stotina obdukcija koje smo proveli na Kosovu kako bi pronašli žrtve koje su nosile više slojeva odeće. Tačno je da su žrtve veoma često nosile više slojeva odeće. Ja se ne sećam tačno kakve su bile temperature u Račku u vreme tog događaja, ali to je informacija koja se može uporediti sa tim podacima.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakar, da li ste možda, ako ste vršili tolike obdukcije, imali priliku da saznate činjenice ili da vršite obdukciju u vezi lica koja su nađena u decembru mesecu, gospodin Caglinski, svedok, ovde je govorio o tome da je kada je bila presretnuta jedna grupa ljudi koja je uvozila oružje iz Albanije da su žrtve ti ljudi koji su nosili oružje bili svi obučeni na sličan način. Da li ste tada vršili tu obdukciju i da li znate za taj slučaj?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: O kom to slučaju govorimo?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: No dobro, ukoliko ne znate, ne bih hteo da vas pitam, da ne gubim u vremenu zaista, jer moram da požurim. Šta bih hteo da vas pitam u vezi s ovim? Malopre ste govorili o tome da uzimanje parafinske rukavice nije adekvatan metod da se utvrde čestice barutne i njihovo prisustvo na rukama ili odeći. Ja znam za tu analizu koju je Interpol davno izvršio. Međutim, moram da vam kažem da se u mojoj zemlji još uvek isključivo na taj način to radi. Vi znate da su ipak te parafinske rukavice skinute sa ljudi, vi imate taj podatak u spisima, i da je jugoslovenski tim došao do podatka da je na 37 osoba utvrđeno prisustvo barutnih čestica na rukama.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja nisam znao za taj izveštaj i ponavljam vrlo snažno i formalno da mogu dostaviti sve relevantne naučne publikacije. Na osnovu parafinskog testa samo se može utvrditi prisutnost nitrata na rukama, a ne i prisutnost baruta s obzirom na zagađenje okoline pri tom. I još jednom moram ponoviti da taj test više nije naučno prihvatljiv već dugi niz godina.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. To sam razumeo kad ste malopre o tome svemu govorili. Međutim, parafinski test finski tim uopšte nije uzeo. Sve sam vas ovo pitao u vezi s ovom odećom, na odeći isto tako ostaju barutne čestice. Zbog čega, da li znate zbog čega finski tim nije izvršio analizu ovolike odeće na ljudima koja je pronađena upravo sa tog razloga zašto nije korišćen radiološki jonizator i svi ti najmoderniji metodi za utvrđivanje prisustva barutnih čestica? Da li znate uopšte razlog zbog čega to nije urađeno, možda je moglo da bude urađeno i danas, s obzirom da postoji odeća ova ili je nemoguće to uraditi?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Sve što vam mogu odgovoriti je da je važno sačuvati naučnu vrednost tog pregleda, da odeća bude izuzeta i pregledana pre dolaska, odnosno da je potrebno da bude sačuvana od bilo kakve kontaminacije i da bude odgovarajući redosled čuvanja tih dokaza. Ja ne mogu odgovoriti na vaše pitanje šta je u tom smislu uradila finska ekipa. To nije deo

onog dokumenta koji sam ja konsultovao kako bih načinio moj izveštaj.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakar, da li su naučni razlozi i razlozi nauke važniji od istine koju treba utvrditi u ovom slučaju vezano za ovaj problem?

SUDIJA MEJ: Ne razumem pitanje. Izgleda da ipak to nije nešto na šta bi ovaj svedok mogao dati odgovor.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ne insistiram, gospodin Bakar je rekao da su naučni razlozi razlozi zbog čega se to nije moglo pristupiti na način skidanjem parafinske rukavice. U redu, u redu, odustajem, gospodine, časni sudija Mej.

SUDIJA MEJ: On to ne može znati. Svedok ne može da odgovori zašto se ti testovi nisu primenili. Njegovo svedočenje je o nezadovoljavajućem karakteru parafinskog testa i on kaže da ga naučna zajednica više ne prihvata. To je sve što je on rekao.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Uvažavam, časni sudija, i na tome ne insistiram. Da bih bilo šta dalje pitao, morao bih nekoliko uvodnih pitanja da postavim gospodinu Bakar. Vi ste konstatovali u svom izveštaju ovde koji ste dali kojom ste se dokumentacijom koristili za izradu sinteze vašeg izveštaja i za događaj u Račku i da niste koristili, kako se vidi iz vašeg izveštaja, nikakvu kasetu, nikakav film, nikakav filmski materijal. A da li bi vam i film koji je snimljen onoga istoga dana kada su tela pronađena na tom mestu bio od koristi da vašu analizu date u veoma potpunom smislu, ako imate još pored toga i obdukciju, iako ste ranije radili samo na osnovu filma u nekim slučajevima?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne znam, sve zavisi od prirode filma, odnosno snimka.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Za 23 žrtve ili tela pronađena u jarku u selu Račak vi niste raspolagali dokumentacijom o izvršenom uviđaju na licu mesta. Je li tako?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Popis dokumenata kojima sam se služio je brojno ograničen, limitativne prirode.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Analizu događaja za ono što se našlo u tom jarku zasnovali ste na obdukciji i naknadnim istraživanjima na licu mesta u novembru i martu. Je li tako?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Još uvek govorite o Račku?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Samo o Račku.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Popis dokumenata sastoji se od šest stvari koje su tu navedene. Ja nemam ništa drugo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ništa van toga. Prema opisu i broju rana koje su zadobila lica u jarku i uzroka njihove smrti kao što je u više slučajeva iskrvavljenje, povreda vitalnih krvnih sudova, za očekivanje je da se nađu i obilni tragovi krvi oko tela. Da li je tačno? Oko tela, na odeći, naravno je to neminovno, ali takođe je valjda logično da bi moralo da bude veoma mnogo krvi i oko samih tela.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Zavisno od rana. Neke rane izazivaju obilno krvarenje, neke samo laterno, odnosno interno krvarenje. Dalje to zavisi i od vrste odeće koju žrtva nosi, od vrste tla, od toga je li bilo kiše nakon incidenta.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vama nije poznato zbog čega odmah nakon uklanjanja tela iz jarka nije načinjen snimak tla i da li znate uopšte kako je organizovano pomeranje tela koja su nađena u jarku u džamije, da li imate ikakvih saznanja o tome?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne, ja imam samo podatke koji su se nalazili u dokumentima koji su mi bili podneti.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U paragrafu 1.2. vi ste naveli da ste koristili i izveštaje o istraživanju mesta zločina. Da li ste ikada saznali zbog čega, gde su onih preostalih pet tela koja su pronađena i da li vam je uopšte poznato da je toga dana iz Račka

odneto, kako stoji u dokumentima Tužilaštva koji su obelodanjeni, devet tela ljudi koji su pripadali OVK? Da li vam je to poznato?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: To mi nije bilo poznato.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći kada nastaje primarna mrtvačka mlitavost? Je li ona nastaje u trenutku smrti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Zavisi, zavisi od okolnosti koje se tiču samog pojedinca. Ona će početi gore i onda se spuštati dole prema telu i konačno zahvatiti celo telo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Posle koliko vremena nastupa mrtvačka ukočenost? Nakon te mlitavosti mrtvačke kad nastupa mrtvačka ukočenost, kad dolazi do *rigor mortisa*?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Sve zavisi od zglobova, vrste zglobova. Naime, ne radi se o globalnoj ukočenosti koja nastaje u jednom trenutku. Neki zglobovi se prvo počnu kočiti, neki kasnije. Ponovo, radi se o jednom progresivnom procesu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakar, meni je vrlo dobro poznato i ne bih hteo oko toga sada sa vama da otvaram polemiku šta znači kataleptička ukočenost. Međutim, mene interesuje, u najvećem broju slučajeva, da li telo počinje da se koči u onom stanju u kome se nalazilo nakon nastupanja te mrtvačke mlitavosti?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne razumem dobro, možda je došlo do problema u prevodu vašeg pitanja. Da vam odgovorim, ja sam, mislim da sam shvatio opšti smisao pitanja. Postoji, naime, jedan period nakon smrti od nekoliko sati tokom kojeg se može micati telo pre nego što dođe do *rigor mortisa*. Međutim, taj *rigor mortis* će zatim uslediti na jedan obuhvatniji način. Kada je telo ukočeno, kada je došlo do *rigor mortisa* može doći do lomova u slučaju pomeranja tela. Na primer, ako se želi ukloniti odeća. Dakle, može se razbiti na neki način ta ukočenost ako želite skinuti deo odeće i ona se više neće vratiti za taj zglob.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kada definitivno nastupi smrt i nastupi ta mrtvačka mlitavost, onda više nema pomeranja tela ni u kom pogledu?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Očito postoji problem prevoda vašeg pitanja. Ne znam, možda prevodioci ne razumeju vaše pitanje jer nakon smrti nema pomeranja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, ja bih najviše želeo i voleo da je moguće da gospodin Bakar pogleda taj film pa da ga onda bilo šta pitam.

SUDIJA MEJ: Da, neka pogleda film.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Odvojili smo samo dva minuta. To je film, dokazni predmet 95, kod svedoka Drevjenkijeviča (Drewienkiewicz) je bio korišten, ali to smo već pripremili.

Pušten je video snimak

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Evo, vidite podignute ruke. Hvala, to je dovoljno. Sad ću naravno poći od fotografije do fotografije, ali pošto smo sad na kraju videli ovaj predmet i pošto ste vi ekspert i za balistiku, to je jedini predmet koji je po ovom filmu snimljen i nađen na listu mesta. Šta je to što smo videli evo sad na kraju filma? Koji je to predmet? Je li to metak ili čaura? Po filmu koji je viđen već ovde u ovoj sudnici, to je jedini predmet koji je nađen na licu mesta, da li biste mogli da mi kažete šta je to, ovo što smo sad videli na kraju filma?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ispravljam, ja nisam stručnjak za balistiku ni stručnjak za oružje ili municiju. Ja sam stručnjak za balistiku lezija. Ja vam mogu objasniti šta to znači. No, u svakom slučaju nemam prava da dajem mišljenja o projektilima, odnosno o oružju budući da je to jedna druga oblast.

SUDIJA MEJ: Mislim da smo vas shvatili.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih sad molio da se stavi ova fotografija ispred svedoka Bakara, ali i na ekran. Ako je ovo, ovaj čovek doživeo smrt na ovom mestu, da li je ova ruka nakon mrtvačke mlitavosti koja nastupa mogla biti ovako podignuta ili ne? A imao je tri rane, dobro, jeste imao je i razaranje mozga, u ovom slučaju je bilo i razaranje mozga.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nisam dobio prevod.

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, molim vas, recite to još jednom brzo pa ćemo čuti prevod. Vi želite da objasnite ovo u vezi s rukom.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jeste. Da li nakon nastupanja mrtvačke mlitavosti, koja je neminovna, može doći do toga da ruka dođe u ovo stanje ako je ovaj čovek doživeo smrt na ovom mestu i ako nije donet sa nekog drugog mesta?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne može se odgovoriti na to pitanje, naime, to se proverava dodirom. Ne može se na osnovu fotografije reći postoji li neka prepreka, odnosno nešto na čemu se ona oslanja, ili postoji fraktura, vrlo je teško ovako interpretirati ukočenost na fotografiji. Može se interpretirati rana putem analize boje ili forme te rane, to je vizuelna dijagnostika, ali ukočenost traži dodirivanje, pomeranje tela i jednostavno je nemoguće odgovoriti na to pitanje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Bakar, ja jesam laik, ali verujte mi mnogo godina se bavim ovim stvarima, ako je neminovnost da nastupi prvo mrtvačka mlitavost, onda ruke uvek klonu pored čoveka i one se više ne mogu podići uvis nakon mrtvačke ukočenosti, sem kod drastičnih povreda mozga. Ruka mora biti, ruka se koči u onom stanju u kome je bila u momentu nastupanja mlitavosti, mrtvačke mlitavosti. Vi dakle osporavate to, moguće je da je on na tom mestu preminuo i da je ruka onda mogla da ode u ovo stanje u kome se evo na ovoj fotografiji nalazi.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ništa ne negiram, ništa ne tvrdim. Ja samo kažem da nije moguće interpretirati ukočenost tela na fotografiji.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Videli ste film. I na filmu je identično.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Video sam film.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To je film koji je napravljen onog dana kada su tela pronađena na tom mestu. Dakle, vi tvrdite da je moguće da u momentu smrti, nakon nastupanja mrtvačke mlitavosti neko bude u ovom stanju, da se u tom stanju ukoči i da tako bude još sa sedam tela koja su dalje gore uz tu liticu nađena?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja to ne tvrdim. Ja samo kažem da se ukočenost ne proučava na osnovu fotografije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas molim da gospodin Bakar pogleda i ovaj snimak. To je bila drastična ozleda glave. Ispod glave na zemlji nema krvi.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ja ne znam postoje li tragovi krvi ili ne. Fotografija ne omogućava da se to tvrdi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Sad bih voleo da gospodin Bakar pogleda i ovaj snimak.

SUDIJA MEJ: Da, neka pogleda.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Isto je pitanje za pet narednih slučajeva, da li je moguće da se tela nakon mrtvačke mlitavosti ukoče u ovom stanju ako su smrt doživela na ovom mestu?

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Svedok je odgovorio na to pitanje. On je rekao da se ne može to potvrditi. Doktore Bakar, želite li nešto da dodate svojim odgovorima u svetlu fotografija koje su vam pokazane?

SVEDOK BAKAR: Ne, gospodine predsedavajući. Gledajući ove fotografije koje sada otkrivam, možemo se pitati ima li ili nema tu tragova krvi na ovom mestu. Možda prema donjem desnom uglu

na ovoj fotografiji, no realno gledajući ne može se na brzinu analizirati fotografija. Što se tiče položaja ovih tela, jedino što možemo potvrditi jeste da je naučno nemoguće reći da li je to *rigor mortis* jer se radi o taktilnom tipu dijagnostike. Sve što možemo reći jeste da ova osoba ima desnu nadlakticu preko toraksa. Niz hipoteza se može izneti, ali ne možemo reći da ova osoba ima ili nema *rigor mortis* na desnoj nadlaktici.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni sudija, ja insistiram na jednom jedinom problemu. Ja neću dalje da na tome insistiram, ako je neophodno da se ovo pogleda, ja bih veoma rado da gospodin Bakar to veoma pažljivo pogleda. Ali ja još samo jednu fotografiju stavljam pred doktora Bakara.

SUDIJA MEJ: Pokažite.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To je ova fotografija. Da li je moguće da nakon mrtvačke mlitavosti telo dođe u ovo stanje?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Samo na licu mesta prilikom pomeranja tela i direktnog pregleda može se to utvrditi, ne na fotografiji. Međutim, ovo je i suviše fragmentarni deo. Ne možemo reći je li osoba ležala po strani, ili se prilikom pregleda njeno telo preokrenulo i završilo na leđima. Ovde vidimo neke tragove krvi u blizini glave, ali uz svu rezervu ovo kažem. Možemo eventualno pretpostaviti da je ta osoba ležala po strani. Međutim, ja to ništa ne mogu tvrditi, to su sve hipoteze koje vam mogu izneti, ali bez definitivnog odgovora. Ponovo, kada je reč o *rigor mortisu*, on se ne utvrđuje na fotografiji.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Može li se telo okrenuti nakon što prestane život i nastupi mrtvačka mlitavost? Ili je to znak da je telo negde drugo završilo život pa je onda doneto u tom stanju na to mesto?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne nužno, moglo je doći do pokreta tela u agoniji, predsmrtnoj agoniji. Možda je telo bilo u

položaju gde je bilo nestabilno usled agonije, možda su tu i neke životinje dolazile do leša. To su sve konstatacije koje se mogu izneti na mestu incidenta, ali na fotografiji možemo samo sami sebi postavljati pitanja u tom svetlu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Tu nema tragova dodira životinja sa licima koja su tu bila. Na ovim fotografijama, na tih čitavih šest-sedam fotografija gde su u svim slučajevima ruke...

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da nam ne može više pomoći u tom pogledu. Sada je 13.45. Gospodine Rajnefeld, želite li da se ovaj svedok vrati i sutra za dodatno ispitivanje?

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, ja imam samo dva vrlo kratka pitanja, tako da...

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapuškoviću, vi ste imali vremena da iznesete najvažnije tačke svog ispitivanja i svedok vam je odgovorio kako je najbolje znao. Gospodine Rajnefeld, izvolite, dva kratka pitanja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Nisam imao vremena da svedoku postavim najvažnije stvari, da ga pitam...

SUDIJA MEJ: Ne, žao mi je, imali ste na raspolaganju svoje vreme. Imali ste tri četvrt sata. Vi ste znali da vam je vreme ograničeno. Koje je poslednje pitanje koje želite da postavite svedoku?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Imam fotografiju na kojoj se vidi da su tri tela bila prvo razdvojena, a onda odjedanput sastavljena.

SUDIJA MEJ: Da, pitajte svedoka, ako ima drugačiji odgovor.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ovo je prva fotografija.

SUDIJA MEJ: Da vidimo drugu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A onda evo fotografije gde su ta tela zajedno. Da li to može da se događa da se ovako nešto zbiva da tela bivaju pomerana već prema nečijoj volji? Jesu li ta tela pomerana pa su ove fotografije jedno, a ova prva fotografija drugo? Razmak između tela je očigledan.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Ne znam to, ja ne mogu da odgovaram na osnovu fotografije. Ono što mogu da kažem to je da izgleda zaista da što se prve fotografije tiče da je to ista osoba i da su tela različito razmeštena na ove dve fotografije. Međutim, ja ne mogu da kažem ništa na koji način su tela pomerana i da li je to učinjeno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li je to dokaz da su tela tako pomerana i da je to neko drugi uradio?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Nije na meni da odgovorim na to pitanje. To mogu da učine sudije. Ja mogu samo da kažem svoje mišljenje o fotografijama, a ono je ograničeno s obzirom na same fotografije.

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao svoje mišljenje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ja se zahvaljujem, ali ovo je takav problem i toliko kompleksan i ima još takvih fotografija da je zaista u ovakvom jednom slučaju trebalo da se dopusti nama amikusima da na još neke stvari ukažemo. Hvala.

SUDIJA MEJ: Imali ste svaku mogućnost, a kao što znate vreme je ograničeno. Da, gospodine Rajnefeld, dva pitanja.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Postaviću jedno. Gospodine, što se tiče Dubrave, gospodin Tapušковиć vas je pitao nešto o onome što ste govorili o povredama izazvanim udarom od eksplozije. Da li tako nešto može da izazove, recimo bomba, mislim da ste rekli

da može. Moje pitanje je sledeće – povrede izazvane udarom od eksplozije, da li bi one mogle biti, recimo, konzistentne i u slučaju da se recimo u neku malu prostoriju baci, na primer, granata?

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Takve povrede su kompatibilne sa bilo kakvom napravom, eksplozivnom napravom koja će da izazove pritisak u okolini. To može da bude, recimo, boca sa plinom koja će eksplodirati ili u kuhinji plinski šporet, ili na primer automobil koji eksplodira i tako dalje, to može da bude slučaj i sa nekakvim zapaljivim sprejevima, na primer u zatvorenom prostoru.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dakle, odgovor može da bude da, možda da bude bomba, ali može da bude i sve ovo drugo što ste nabrojali uključujući, recimo, i granatu.

SVEDOK BAKAR – ODGOVOR: Da. Ukoliko je to eksplozivna materija, može.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To je moje jedino pitanje. Jedino, ukoliko će se svedok sada povući, želim da naznačim da nakon što budem razgovarao sa gospodinom Bakarom, moguće je da ćemo ga ponovo pozvati da dođe ovde da svedoči nakon što budem razgovarao sa njim vezano za pitanje Čireza.

SUDIJA MEJ: Mi ćemo jednostavno svedoku reći da je slobodan sada da se povuče. Doktore Bakar, hvala na svedočenju, možete da odete. Ukoliko Tužilaštvo zatraži da se vratite, mi ćemo to uzeti u razmatranje. Međutim, gospodine Rajnefeld, mi vas ne ohrabujemo u tome. Ako možete drugačije da rešite to pitanje, a da se svedok ne vrati, treba tako postupiti.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, učiniću to.

TUŽILAC NAJS: Što se tiče samih svedoka, mnogi od njih su već dosta govorili o ograničenoj mogućnosti da dođu ovde. Imamo još tri svedoka za ovu nedelju. Jasno je da ćemo verovatno stići samo dvojicu. Sutra ćemo imati jednog svedoka Batona Hadžiju (Baton Haxhiu) i imaćemo jedan paragraf njegove izjave koja se tiče direktno optuženog.

SUDIJA MEJ: On je novinar.

TUŽILAC NAJS: Jeste.

SUDIJA MEJ: Da, prihvaćemo njegovo svedočenje prema pravilu 92.

TUŽILAC NAJS: Možda ćemo morati sa još jednim paragrafom da se pozabavimo, a zatim ćemo imati gospodina Merovcija (Merovci) i ja ću sa njim govoriti što je brže moguće, u meri u kojoj je to moguće.

SUDIJA MEJ: Ali znači ne K5.

TUŽILAC NAJS: Gotovo sigurno ne, zato što je dosta lako organizovati da on ponovo dođe ovde.

SUDIJA MEJ: U redu, sada ćemo da završimo sa zasedanjem i izvinjavamo se Pretresnom veću što smo sa zakašnjenjem završili.

Završeno u 13.52 h. Nastavak rada 23. maja 2002. godine u 9.00 h.